

Benchmark middelbaar beroepsonderwijs 2016

Bouwsteen studiesucces

Sectorrapportage

juli 2017

© 2017 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Indicatoren voor studiesucces	1
1.2	Leeswijzer	4
2	Samenstelling van de studentenpopulatie in het mbo	5
2.1	Omvang van de sector	5
2.2	Opleidingskenmerken	6
2.3	Studentkenmerken	8
2.4	Vooropleidingscategorieën	10
3	Jaarresultaat	19
3.1	Jaarresultaat: een overall-beeld	19
3.2	Jaarresultaat en opleidingskenmerken	22
3.3	Jaarresultaat en studentkenmerken	22
3.4	Jaarresultaat en vooropleiding	23
3.5	Duiding van het jaarresultaat 2016	25
4	Diplomaresultaat	27
5	Succes eerstejaars	29
6	Diploma na 4 jaar	35
7	Diploma binnen nominale opleidingsduur	41
8	Kwalificatiewinst	45
9	Opstroom na diploma	49
10	Doorstroom mbo - hbo	43
11	Samenvatting	57
11.1	De mbo-studentenpopulatie	57
11.2	Studiesucces	58
11.3	Naar een verdere verrijking van de benchmark	59
	Bijlage 1 – Jaarresultaat 2013-2016 per mbo-instelling	63
	Bijlage 2 – Overzicht van alle scores per instelling 2016	65
	Bijlage 3 – Populatie t.b.v. indicatoren 2016	67
	Bijlage 4 – Mbo-studentenpopulatie per 1-10-2016 naar leeftijdscategorie	68
	Bijlage 5 – Definiëring van studiesucces: jaarresultaat en diplomaresultaat	69

1 Inleiding

Sinds in 2004 de eerste, toen nog onvolledige, basisregistraties onderwijs (BRON) beschikbaar kwamen, is de MBO Raad gestart met het ontwikkelen van een Benchmark MBO waarin mbo-instellingen hun prestaties op het gebied van studiesucces kunnen vergelijken met die van de mbo-sector. In 2006 verscheen de eerste sectorrapportage¹ en in de daaropvolgende jaren is de benchmark MBO, bouwsteen studiesucces volgens een groeimodel verder uitgebouwd. Het primaire doel is echter vanaf de start onveranderd: het aanreiken van gegevens over studiesucces aan de hand waarvan onderwijsinstellingen kunnen zien waar zij hun prestaties kunnen verbeteren. Dit rapport is dus primair bedoeld voor onderwijsinstellingen in het mbo. De gegevens fungeren als 'spiegelinformatie' voor mbo-instellingen doordat ze laten zien hoe het mbo het als onderwijssector doet; mbo-instellingen kunnen hun eigen prestaties spiegelen door ze te vergelijken met het gemiddelde in de sector en met de scores van andere mbo-instellingen.

In deze sectorrapportage ligt het accent op het mbo als geheel. Naast deze overkoepelende sectorrapportage omvat de benchmark mbo, bouwsteen studiesucces voor de afzonderlijke mbo-instellingen nog de volgende bestanddelen: een instellingsrapport waarin instellingsspecifieke gegevens over studiesucces kunnen worden vergeleken met die van het mbo als geheel, een excel-bestand waarin de scores op de indicatoren voor studiesucces per beroepsopleiding worden weergegeven, en een interactieve portal waarin instellingen hun studiesucces kunnen vergelijken met dat van andere mbo-instellingen.

De benchmark mbo, bouwsteen studiesucces is in opdracht en onder regie van de MBO Raad uitgevoerd door KBA Nijmegen. De cijfers zijn ontleend aan ééncijferbestanden van BRON die zijn bewerkt en aangeleverd door DUO.

1.1 Indicatoren voor studiesucces

In de Benchmark MBO, bouwsteen studiesucces, werden de prestaties van de mbo-instellingen tot en met schooljaar 2011-2012 gemeten aan de hand van twee indicatoren: jaarresultaat en diplomaresultaat. Sinds de benchmark 2013 zijn zes aanvullende indicatoren voor studiesucces in de benchmark opgenomen, waardoor een breder en evenwichtiger beeld van de prestaties van de scholen ontstaat. Daarbij is gezocht naar een balans tussen indicatoren die betrekking hebben op het behalen van een diploma en indicatoren die betrekking hebben op andere aspecten van studiesucces, zoals de opleidingsduur, het niveau van het behaalde diploma (in relatie tot de vooropleiding van de deelnemer) en de (opwaartse) doorstroom binnen het mbo en naar het hbo. De inhoud van deze sectorrapportage 2016 studiesucces is gelijk aan die van het afgelopen jaar. Dat betekent dat de volgende acht indicatoren voor studiesucces aan bod komen:

1. jaarresultaat;
2. diplomaresultaat;
3. succes eerstejaars;
4. diploma na 4 jaar;

¹ De eerste rapportage in 2006 bevatte gegevens over studiesucces en over financiële prestatie. In de jaren daarna zijn dit twee afzonderlijke bouwstenen van de Benchmark MBO geworden.

5. diploma binnen nominale opleidingsduur;
6. kwalificatiewinst;
7. opstroom na diploma;
8. doorstroom mbo-hbo.

Onderstaand worden de indicatoren kort geïntroduceerd. In de hoofdstukken 3 t/m 10 worden ze uitgebreider toegelicht en worden de prestaties van de mbo-sector aan de hand van deze indicatoren beschreven.

Alle indicatoren zijn in eerste instantie berekend op het niveau van de afzonderlijke instellingen. De scores op sectorniveau (mbo als geheel) zijn een gewogen gemiddelde van de scores op instellingsniveau.

1. Jaarresultaat

Jaarresultaat staat voor wat het mbo per jaar aan gediplomeerden realiseert. Het gaat daarbij om het totaal aantal gediplomeerden, zowel instellingsverlaters als gediplomeerden die in hun instelling verder gaan met een mbo-opleiding. In het jaarresultaat tellen alleen diploma's mee die zijn behaald in het teljaar. Het jaarresultaat wordt uitgedrukt in het percentage gediplomeerden op het totaal aantal gediplomeerden plus het aantal ongediplomeerde instellingsverlaters.

2. Diplomaresultaat

Diplomaresultaat staat voor het aandeel mbo-studenten dat het mbo met een diploma verlaat. Het diplomaresultaat wordt uitgedrukt in het percentage instellingsverlaters met een mbo-diploma op het totaal aantal instellingsverlaters. Indien een mbo-student ooit in voorgaande jaren een mbo-diploma heeft behaald wordt dit ook in beschouwing genomen. Diplomaresultaat richt zich met andere woorden op studiesucces voor mbo-verlaters gedurende hun loopbaan in het mbo.

3. Succes eerstejaars

Succes eerstejaars is de spiegel van uitval eerstejaars. Voor deelnemers die per 1 oktober van een teljaar zijn ingestroomd is de bestemming een jaar later nagegaan: zijn zij nog in opleiding bij dezelfde instelling, uitgestroomd met een diploma of uitgevallen zonder diploma? De opgetelde percentages voor 'nog in opleiding' en 'uitgestroomd met diploma' vormen samen de score voor 'succes eerstejaars'.

4. Diploma na 4 jaar

Bij deze indicator is voor deelnemers die per 1 oktober van een teljaar zijn ingestroomd de bestemming na 4 jaar nagegaan. De indicator wordt uitgedrukt in het percentage deelnemers dat binnen 4 jaar een diploma in de eigen instelling heeft behaald.

5. Diploma binnen nominale opleidingsduur

In vergelijking met de voorgaande indicator 'diploma na 4 jaar' is de indicator 'diploma binnen nominale opleidingsduur' gericht op een smallere doelgroep en sterker toegespitst op de termijn waarop een diploma is behaald. Tot de populatie voor deze indicator behoren alleen deelnemers die binnen 4 jaar na instroom in de eigen instelling een diploma hebben behaald op minimaal instroomniveau. Voor deze deelnemers is nagegaan of zij het diploma binnen de nominale opleidingsduur hebben behaald.

6. Kwalificatiewinst

Kwalificatiewinst heeft betrekking op het verschil tussen het behaalde diplomaniveau in het mbo en het niveau van vooropleiding in het vo. De populatie voor deze indicator bestaat uit de gediplomeerde instellingsverlaters in een teljaar. De indicator wordt uitgedrukt in het percentage dat een diploma heeft behaald op minimaal het niveau dat op basis van de vooropleiding kan worden verwacht.

7. Opstroom na diploma

Bij gediplomeerden in een teljaar is nagegaan of zij na het behalen van het diploma binnen de instelling zijn doorgestroomd naar een hoger niveau. Het gaat daarbij meer specifiek om doorstroom naar een hoger niveau dan op grond van de vooropleiding kan worden verwacht. Bijvoorbeeld: deelnemers met een vooropleiding vmbo-B die na het behalen van een diploma op niveau 2 in de instelling doorstromen naar een opleiding op niveau 3.

8. Doorstroom mbo-hbo

De doelgroep voor de indicator doorstroom mbo-hbo bestaat uit gediplomeerden op niveau 4. De indicator wordt uitgedrukt in het percentage instellingsverlaters met een diploma op niveau 4 die op 1 oktober van het volgende teljaar staan ingeschreven in het hbo.

Methodologische aspecten van de introductie van nieuwe indicatoren

Zoals aangegeven, zijn in 2013 nieuwe indicatoren voor studiesucces geïntroduceerd om een breder en evenwichtiger beeld van de prestaties van de mbo-sector te kunnen schetsen. Bij de keuze en uitwerking van de indicatoren zijn de volgende richtlijnen gehanteerd:

- er wordt een balans nagestreefd tussen indicatoren die met name focussen op het behalen van een diploma en indicatoren die andere aspecten van studiesucces centraal stellen;
- de indicatoren moeten voldoende onderscheidend van elkaar zijn, dat wil zeggen dat ze zo zijn uitgewerkt dat ze niet hetzelfde meten;
- de indicatoren zijn zo uitgewerkt dat een hogere score geïnterpreteerd kan worden als een betere prestatie. Alle indicatoren zijn uitgedrukt in een percentage (0-100%).

Deze richtlijnen brachten met zich mee dat maatwerk nodig was bij het bepalen en afbakenen van de populatie voor de indicatoren. Sommige indicatoren lenen zich bijvoorbeeld voor een cohortbenadering (bijvoorbeeld succes eerstejaars, diploma na 4 jaar), bij andere vormen schoolverlaters (diplomaresultaat) of meer in het bijzonder gediplomeerde schoolverlaters (kwalificatiewinst) de meest geëigende populatie. Een gevolg van deze verschillen in populatie is dat de indicatoren niet rechtstreeks op deelnemersniveau met elkaar kunnen worden vergeleken. Wat betreft de breedte van het palet aan indicatoren kan worden opgemerkt dat idealiter ook het extern rendement in vorm van de arbeidsmarktpositie van schoolverlaters als indicator zou worden toegevoegd. Op basis van de beschikbare databestanden is dit echter vooralsnog niet mogelijk.

De gegevens over 2016 zijn gebaseerd op de BRON-foto van november 2016 (vóór de accountantscontrole) en hebben dus de status 'voorlopig'. De populatiegegevens (studentenaantallen) over 2016 zullen in de benchmarkrapportage 2017 worden geactualiseerd. De scores op de indicatoren voor studiesucces worden sinds de benchmark 2012 niet meer jaarlijks geactualiseerd, met uitzondering van de indicator doorstroom mbo-hbo.

1.2 Leeswijzer

Opbouw van het rapport

In dit rapport worden gegevens over deelname en studiesucces in het mbo gepresenteerd op het niveau van de mbo-sector als geheel, dat wil zeggen ongeacht de onderwijsinstelling waar deelnemers zijn ingeschreven. Om het mogelijk te maken gegevens op instellingsniveau te spiegelen ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de mbo-sector als geheel zijn daarnaast in bijlage 1 en bijlage 2 voor elk van indicatoren de scores van afzonderlijke instellingen weergegeven. Meer gedetailleerde gegevens op het niveau van individuele instellingen zijn gepresenteerd in afzonderlijke instellingsspecifieke rapportages.

Hoofdstuk 2 betreft gegevens over de deelname aan het mbo. De studentenpopulatie wordt beschreven aan de hand van opleidingskenmerken (niveau, opleidingssector, leerweg) en studentkenmerken (geslacht, leeftijd, etniciteit, vooropleiding).

Hoofdstuk 3 bevat gegevens over het jaarresultaat, uitgesplitst naar opleidings- en studentkenmerken. Vanwege de beleidsrelevantie van cijfers over jaarresultaat is deze indicator het meest uitgebreid beschreven.

In de *hoofdstukken 4 t/m 10* komen de overige indicatoren aan bod:

- diplomaresultaat (hoofdstuk 4);
- succes eerstejaars (hoofdstuk 5);
- diploma na 4 jaar (hoofdstuk 6);
- diploma binnen nominale opleidingsduur (hoofdstuk 7);
- kwalificatiewinst (hoofdstuk 8);
- opstroom na diploma (hoofdstuk 9);
- doorstroom mbo-hbo (hoofdstuk 10).

In *hoofdstuk 11* worden de belangrijkste bevindingen van de Benchmark 2016, bouwsteen studiesucces samengevat.

Bijlage 1 bevat een overzicht van het jaarresultaat voor afzonderlijke mbo-instellingen in 2013 t/m 2016. *Bijlage 2* bevat de scores voor alle indicatoren voor de afzonderlijke mbo-instellingen in 2016. *Bijlage 3 en Bijlage 4* bevatten achtergrondgegevens over de studentenpopulatie in het mbo. *Bijlage 5* bevat gespecificeerde definities van de in dit rapport en ook in de instellingsspecifieke rapportages gebruikte succesindicatoren jaarresultaat en diplomaresultaat.

2 Samenstelling van de studentenpopulatie in het mbo

Het mbo is een omvangrijke én complexe sector, complexer dan welke onderwijssector ook. Dat komt met name tot uitdrukking in het brede palet van opleidingsvarianten in het mbo, in combinatie met de diversiteit van de studentenpopulatie.

Mbo-opleidingen worden aangeboden door verschillende soorten instellingen: regionale opleidingencentra (roc's), agrarische opleidingencentra (aoc's) en vakinstellingen². Opleidingen kunnen gevolgd worden op verschillende niveaus (niveau 1 – entreeopleiding, niveau 2 – basisberoepsopleiding, niveau 3 – vakopleiding en niveau 4 – middenkader/specialistenopleiding), leerwegen (bol en bbl) en opleidingssectoren (economie, groen, techniek en zorg/welzijn).

Aan opleidingen in het mbo wordt deelgenomen door een grote diversiteit aan studenten naar persoons- en achtergrondkenmerken. In dit verband kunnen onder meer genoemd worden vooropleiding, leeftijd en etniciteit. De diversiteit in de studentenpopulatie spreidt zich over het brede palet van opleidingsvarianten. Bovendien zijn specifieke groepen studenten in bepaalde varianten geconcentreerd.

Dit hoofdstuk biedt een doorkijk in de samenstelling van de gehele studentenpopulatie in het mbo, dat wil zeggen ongeacht de onderwijsinstelling. Tevens wordt de ontwikkeling daarin over de afgelopen jaren weergegeven. Het hoofdstuk dient enerzijds voor een goed begrip van de eigenheid van het mbo als onderwijssector, en anderzijds als achtergrond bij de interpretatie van de in volgende hoofdstukken gepresenteerde cijfers over studiesucces.

2.1 Omvang van de sector

Na eerdere jaren van forse groei is tussen 2011 en 2015 sprake geweest van een daling van het aantal studenten in het mbo. Deze daling is in 2016 tot stilstand gekomen; er is sprake van een lichte toename. Per 1-10-2016 telde het mbo in totaal 492.755 studenten³, een stijging van ruim 8.000 (1,8 procent) in vergelijking met een jaar eerder. In de volgende paragrafen wordt uiteengezet bij welke student- en opleidingscategorieën (meer of minder) sprake is van een toename.

Overzicht 2.1 laat zien dat roc's verreweg de meeste studenten bergen, gevolgd door vakinstellingen en aoc's. De overige instellingen betreffen twee doveninstituten met een zeer gering aantal studenten. De toename van het aantal studenten in 2016 heeft zich bij elk van de drie soorten instellingen voorgedaan, zij het dat het verschil bij aoc's zeer klein is. Verhoudingsgewijs is de stijging in 2016 het sterkst (+2,8 procent) bij de vakinstellingen. Vakinstellingen tellen sinds 2014 meer studenten dan aoc's.

2 Daarnaast worden mbo-opleidingen aangeboden door twee doveninstituten. Deze zijn in dit rapport betrokken voor zover hier gegevens gepresenteerd worden op het niveau van de sector als geheel, niet op het niveau van afzonderlijke onderwijsinstellingen. Mbo-opleidingen die worden aangeboden door particuliere opleidingsinstituten zijn niet in de rapportage betrokken.

3 Het aantal van 492.755 mbo-studenten in 2016 is gebaseerd op de BRON-foto van november 2016 en heeft de status 'voorlopig'. Bij de definitieve versie van dit bestand kunnen nog correcties op dit aantal plaatsvinden.

Overzicht 2.1 – Aantal studenten per soort instelling van 1-10-2013 t/m 1-10-2016

	2013	2014	2015	2016
roc's	456.729	438.642	430.750	438.391
aoc's	28.913	26.511	25.648	25.793
vakinstellingen	26.301	26.803	27.798	28.566
overige	11	12	12	5
Totaal	511.954	491.968	484.208	492.755

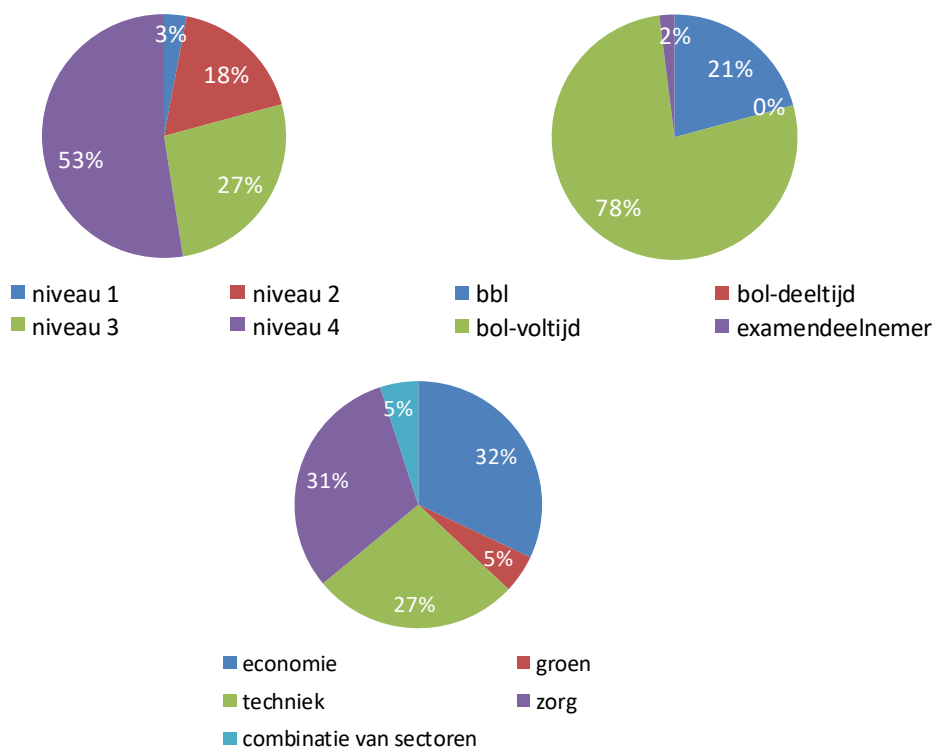
2.2 Opleidingskenmerken

Per 1-10-2016 is ruim de helft van de studenten ingeschreven in een opleiding op *niveau* 4 (zie overzicht 2.2). Ruim een kwart volgt een opleiding op niveau 3 en bijna een op de vijf studenten op niveau 2. Niveau 1 bevat met 3 procent veruit de kleinste groep.

Wat *leerweg* betreft volgen de meeste studenten (78 procent) een opleiding in de bol-volgtijd; daarnaast volgen relatief veel studenten (21 procent) een opleiding in de bbl.

De *sectoren* economie (32 procent) en zorg en welzijn (31 procent) zijn de grootste opleidingssectoren, gevolgd door techniek (27 procent). De sector groen omvat 5 procent van de studenten.

Overzicht 2.2 – Verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1-10-2016 naar niveau, leerweg en sector

Overzicht 2.3 presenteert de studentenpopulatie op vier meetmomenten en voor verschillende opleidingsvarianten: per niveau, leerweg en opleidingssector.

Opleidingsniveau

De daling van het aantal mbo-studenten in de periode 2011-2015 deed zich voor op niveau 1, 2 en 3. Op niveau 4 is het aantal studenten in die jaren steeds blijven groeien, en die groei zet zich door in 2016 (+4,8 procent). Het aandeel mbo-4 studenten in de totale populatie is tussen 2013 en 2016 gestegen van 47 procent naar 53 procent. Het aandeel mbo-3 studenten is in die periode constant gebleven: 27 procent. In absolute aantallen is na jaren van daling op dat niveau in 2016 sprake van een licht herstel. Op de niveaus 1 en 2 is ook in 2016 het aantal studenten nog gedaald, zij het dat het tempo van deze daling is afgezwakt. Voor beide niveaus is zowel in absolute als in relatieve zin (aandeel studenten in de totale populatie) tussen 2013 en 2016 sprake van een forse afname. Tot en met 2015 hield de daling van het aantal studenten op niveau 1 en 2 verband met de afname van het aantal (oudere) bbl-deelnemers, die relatief vaak een opleiding op deze niveaus volgen. In 2016 kunnen de niveaus 1 en 2 nog niet profiteren van het lichte herstel van de bbl. Dit herstel van de bbl blijkt vooral ten goede te komen aan niveau 3 en 4.

Overzicht 2.3 – Studentenpopulatie van 1-10-2013 t/m 1-10-2016 per niveau, leerweg en opleidingssector

	2013		2014		2015		2016	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
<i>Niveau</i>								
niveau 1	20.855	4	14.496	3	13.251	3	13.114	3
niveau 2	112.893	22	99.945	20	91.107	19	87.153	18
niveau 3	139.383	27	132.218	27	130.647	27	131.320	27
niveau 4	238.823	47	245.309	50	249.203	51	261.168	53
Totaal (=100%)	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100
<i>Opleidingssector</i>								
economie	167.128	33	163.205	33	162.095	33	156.301	32
groen	29.114	6	26.744	5	25.885	5	25.580	5
techniek	136.690	27	135.083	27	136.105	28	134.620	27
zorg en welzijn	165.172	32	157.738	32	151.443	31	153.614	31
combinatie van sectoren	13.850	3	9.198	2	8.680	2	22.640	5
Totaal (=100%)	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100
<i>Leerweg</i>								
bbl	127.513	25	103.413	21	97.811	20	102.152	21
bol-deeltijd	3.180	1	1.066	0	235	0	32	0
bol-voltime	366.699	72	376.438	77	377.859	78	381.956	78
examendeelnemer ¹	14.562	3	11.051	2	8.303	2	8.615	2
Totaal (=100%)	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100

1. Dit vormt een aparte categorie, en is uiteraard in de praktijk geen 'leerweg'.

Opleidingssector

Tussen 2013 en 2015 hebben zich geen grote verschuivingen voorgedaan in de relatieve omvang van de opleidingssectoren. Het aantal studenten is in die periode bij alle sectoren gedaald. In 2016 valt met name het veel grotere aantal studenten in de 'combinatie van sectoren' op. Dit lijkt op het eerste gezicht ten koste te gaan van de sectoren economie en techniek. Deze verschillen blijken echter het gevolg van een andere indeling van opleidingen in de gehanteerde DUO-bestanden; met name enkele opleidingen in de domeinen entree, ICT en media en logistiek die voorheen onder techniek of economie vielen, zijn in 2016 ondergebracht bij 'combinatie van sectoren'. Een vergelijking tussen 2016 en eerdere jaren is daarom niet goed mogelijk.

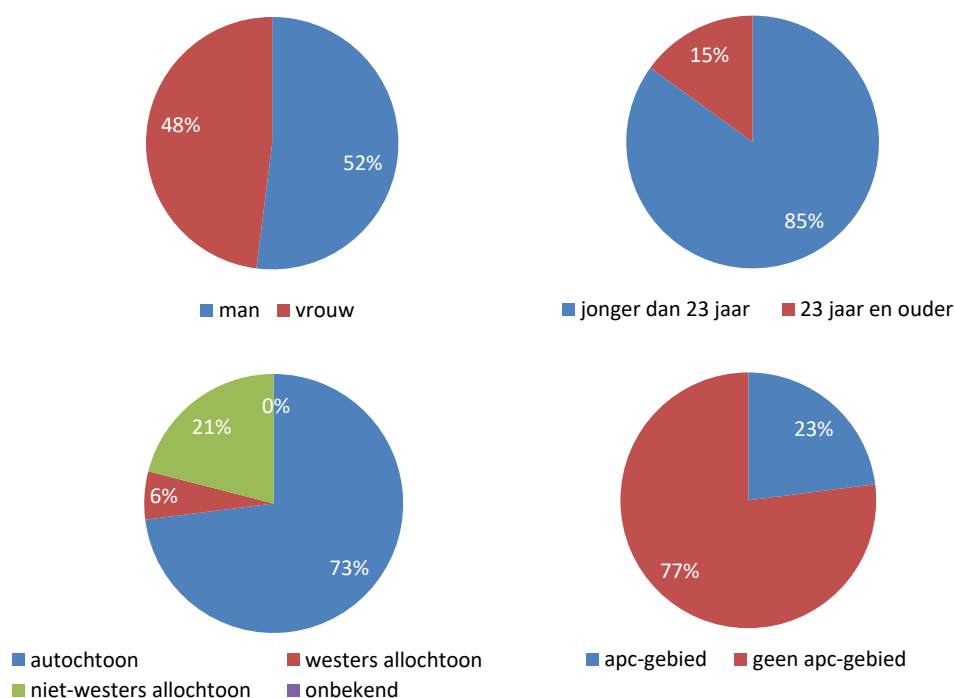
Leerweg

Sinds de economische crisis zijn de verhoudingen tussen de *leerwegen* aanzienlijk gewijzigd. Het aandeel van de bbl is tussen 2008 en 2015 afgenomen van 33 procent naar 20 procent; het aandeel van de bol steeg van 63 procent naar 78 procent. Dit is volgens verwachting: in tijden van economische teruggang en een gebrek aan leerarbeidsplaatsen neemt de instroom in de bbl af ten gunste van de bol (bol en bbl als communicerende vaten). Daarbij moet worden aangetekend dat in die periode de groei van de bol de krimp van de bbl slechts gedeeltelijk kon compenseren.

In 2015 zwakte het tempo van de daling van de bbl af en 2016 laat - zowel voor bbl als voor bol - een lichte toename zien. De komende jaren zal blijken in hoeverre het herstel van de economie gepaard zal gaan met een verdere stijging van de aantallen bbl-deelnemers. De deeltijd-bol telt in 2016 nog amper studenten; deze leerweg wordt sinds het schooljaar 2014/2015 niet meer bekostigd. Het aantal examendeelnemers is in 2016 ongeveer gelijk gebleven.

2.3 Studentkenmerken

Overzicht 2.4 – Verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1-10-2016 naar geslacht, leeftijd, etniciteit en apc-gebied

In overzicht 2.4 is de verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1 oktober 2016 weergegeven naar geslacht, leeftijd, etniciteit en het al dan niet woonachtig zijn in een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied⁴).

Overzicht 2.5 geeft voor de periode 2013 - 2016 de verdeling van de mbo-studentenpopulatie weer naar persoonskenmerken. Wat betreft *geslacht, etniciteit en het wonen in een apc-gebied* vinden in deze periode geen grote verschuivingen plaats⁵.

De grootste verandering in de mbo-studentenpopulatie heeft betrekking op de *leeftijd*. Dat geldt met name voor de periode 2010-2015: het aantal studenten van 23 jaar en ouder daalde in die jaren sterk (van 125.000 tot ruim 70.000) terwijl het aantal jongere studenten vrij stabiel bleef. In 2016 zien we dat in beide leeftijdsgroepen het aantal mbo-studenten is gestegen.

Overzicht 2.5 – Studentenpopulatie van 1-10-2013 t/m 1-10-2016 naar geslacht, leeftijdscategorie, etnische categorie en apc-gebied

	2013		2014		2015		2016	
	aantal	%	aantal	%	Aantal	%	aantal	%
<i>Geslacht</i>								
man	268.723	52	256.922	52	253.218	52	257.990	52
vrouw	243.231	48	235.046	48	230.989	48	234.765	48
onbekend	0	0	0	0	1	0	0	0
Totaal (=100%)	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100
<i>Leeftijdscategorie</i>								
jonger dan 23 jaar	414.544	81	413.772	84	412.621	85	419.317	85
23 jaar of ouder	97.410	19	78.196	16	71.587	15	73.438	15
Totaal (=100%)	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100
<i>Etnische categorie</i>								
autochtoon	373.879	73	360.782	73	355.955	74	362.015	73
westers allochtoon	31.351	6	29.616	6	28.554	6	28.673	6
niet-westers allochtoon	104.422	20	100.930	21	99.233	20	101.670	21
onbekend	2.302	0	640	0	466	0	397	0
Totaal (=100%)	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100
<i>Apc-gebied</i>								
apc-gebied	117.581	23	112.523	23	109.872	23	111.337	23
geen apc-gebied	394.373	77	379.445	77	374.336	77	381.418	77
Totaal (=100%)	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100

⁴ Een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied) is een postcodegebied waarin het percentage huishoudens met een laag inkomen, het percentage huishoudens met een uitkering én het percentage niet-westerse allochtonen hoger is dan in 80 procent van alle postcodegebieden in Nederland.

⁵ In vergelijking met eerdere sectorrapportages zijn de aantallen deelnemers in een apc-gebied voor de jaren 2013 tot en met 2015 aangepast. Dit is het gevolg van het hanteren van een andere bron (CBS-indeling 2013) voor de indeling van postcodegebieden in (al dan niet) apc-gebieden.

Instroom in 2013-2016

Overzicht 2.6 gaat wat gedetailleerder in op de leeftijdsverdeling, nu vanuit het perspectief van de *instroom* in de mbo-instellingen tussen 2013 en 2016. Dan blijkt dat met name de instroom van jonge deelnemers (jonger dan 18 jaar) de afgelopen twee jaar is gestegen. Bij deelnemers vanaf 31 jaar is in 2016 een licht herstel te zien, nadat de instroom in de periode 2010-2014 zeer sterk was gedaald. De instroom van deelnemers tussen 18 en 22 jaar en tussen 23 en 30 jaar is in 2016 nog licht afgenomen.

Overzicht 2.6 – Instroom van 1-10-2013 t/m 1-10-2016 naar leeftijdsklasse

	2013		2014		2015		2016	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
<i>Leeftijdsklasse</i>								
jonger dan 18 jaar	99.101	56	99.317	60	101.973	62	104.673	63
18-22 jaar	44.576	25	43.478	26	40.779	25	40.202	24
23-30 jaar	14.184	8	11.294	7	10.792	7	10.519	6
31-40 jaar	7.723	4	4.380	3	4.161	3	4.544	3
ouder dan 40 jaar	12.568	7	6.599	4	6.426	4	6.647	4
Totaal	178.152	100	165.068	100	164.131	100	166.585	100

Overzicht 2.7 laat de ontwikkeling van de instroom in de leerwegen bol en bbl zien in de periode 2013-2016. Sinds 2015 neemt de instroom in de bbl weer licht toe. De instroom in de bol is vrij stabiel. Het aandeel van de bbl en bol in de instroom is in 2016 gelijk gebleven.

Overzicht 2.7 – Instroom van 1-10-2013 t/m 1-10-2016 per leerweg

	2013		2014		2015		2016	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
bbl	44.444	26	32.415	20	33.390	21	34.968	21
bol voltijd	129.279	74	130.631	80	129.103	79	130.167	79
Totale instroom¹	173.723	100	163.046	100	162.493	100	165.135	100

1. Dit is exclusief instroom in de deeltijd-bol en van examendeelnemers

Als we de gegevens uit overzicht 2.6 en overzicht 2.7 combineren, ontstaat het volgende beeld (niet in overzicht opgenomen). Bij jongeren tot 18 jaar is in 2016 de instroom in zowel de bbl als de bol toegenomen. Bij de leeftijdscategorieën 18-22 jaar en 23-30 jaar is de instroom in de bbl een fractie gestegen, maar de instroom in de bol gedaald. Hetzelfde geldt voor de deelnemers vanaf 31 jaar, zij het dat de toename in de bbl bij hen wat sterker is dan bij deelnemers tussen 18 en 30 jaar.

2.4 Vooropleidingscategorieën

In deze paragraaf gaan we in op de vooropleiding die de mbo-studenten in het voortgezet onderwijs hebben gevolgd. De gegevens hierover zijn ontleend aan BRON-vo en betreffen steeds de *hoogste* vooropleiding in het vo.

Van de 492.755 deelnemers aan het mbo per 1-10-2016 is van 457.804 (93 procent) de vooropleiding bekend en van 34.951 (7 procent) niet. Deze studenten komen niet voor in de BRON-vo bestanden van de afgelopen jaren.

Overzicht 2.8 laat zien hoe de mbo-studenten zijn verdeeld over de vooropleidingscategorieën⁶. De meeste mbo-studenten hebben een diploma van een vmbo-opleiding behaald, waarbij vmbo theoretische leerweg de grootste groep vormt; in 2016 heeft 32 procent van de studenten een vmbo-T diploma op zak. Tien procent van de studenten (7 procent vmbo en 3 procent havo/vwo) heeft geen diploma van het voortgezet onderwijs. In 2016 zijn ruim 11.000 mbo-studenten afkomstig uit het praktijkonderwijs. Net als in voorgaande jaren komt dit neer op 2 procent van het totaal mbo-studenten.

Overzicht 2.8 – Hoogste vooropleiding voortgezet onderwijs van 1-10-2013 t/m 1-10-2016

	2013		2014		2015		2016	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
praktijkonderwijs	10.672	2	10.563	2	10.374	2	11.094	2
vmbo zonder diploma	36.115	7	35.883	7	32.752	7	32.088	7
havo/vwo zonder diploma	17.107	3	16.836	3	15.707	3	14.930	3
vmbo B met diploma	87.806	17	84.663	17	84.227	17	85.731	17
vmbo K met diploma	109.821	21	105.848	22	108.975	23	113.105	23
vmbo G met diploma	23.430	5	23.868	5	24.078	5	24.496	5
vmbo T met diploma	146.420	29	149.716	30	152.600	32	157.113	32
havo/vwo met diploma	20.091	4	20.322	4	20.089	4	19.247	4
vooropleiding vo onbekend	60.492	12	41.630	8	35.406	7	34.951	7
Totaal	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100

De categorie 'vooropleiding onbekend'

Van alle mbo-studenten valt 7 procent in de categorie 'vooropleiding onbekend'. Deze categorie bestaat uit studenten die niet voorkomen in de BRON-vo bestanden van de afgelopen jaren. Omdat elk jaar een nieuw BRON-vo bestand wordt toegevoegd, zal deze categorie langzaam in aantal afnemen.

Uit overzicht 2.9 blijkt dat de groep studenten in de categorie 'vooropleiding vo onbekend' sterk verschilt van de overige studenten wat betreft hun *leeftijd* en wat betreft de *leerweg* die zij volgen. Mbo-studenten van wie de vooropleiding onbekend is, zijn in overgrote meerderheid 23 jaar of

⁶ Met ingang van de benchmark 2016 zijn enkele veranderingen doorgevoerd in de indeling van studenten naar vooropleidingscategorie vo. Hiertoe hebben OCW/DUO, MBO Raad en Inspectie besloten om de vooropleidingscategorieën nader op elkaar af te stemmen. De belangrijkste verandering is dat de studenten die als vooropleiding het vroegere vbo hebben gevolgd (en daar een diploma hebben behaald) zijn toegevoegd aan de categorie 'vmbo-K met diploma'. Dit is gebeurd met terugwerkende kracht, dus ook voor de voorgaande jaren 2013 tot en met 2015.

ouder, en zij volgen meestal de beroepsbegeleidende leerweg. Bij de overige mbo-studenten liggen de verhoudingen andersom.

Daarnaast blijkt dat de groep 'vooropleiding onbekend' naar verhouding vaak een opleiding volgt op niveau 1, 2 en 3, en minder vaak op niveau 4. Dit doet vermoeden dat het feitelijk vooropleidingsniveau van deze groep gemiddeld lager is dan voor de gehele mbo-studentenpopulatie. De opleidingssector economie is bij hen minder in trek, ten gunste van met name de sector zorg en welzijn. Onder mbo-studenten van wie de vooropleiding onbekend is, bevinden zich naar verhouding meer allochtonen; ook wonen zij vaker in een apc-gebied.

Gelet op hun leeftijd en op de leerweg die zij in meerderheid volgen, kan er van uit worden gegaan dat de categorie 'vooropleiding onbekend' vooral bestaat uit werkenden, werkzoekenden, herintreders en/of zij-instromers die een mbo-opleiding volgen.

Overzicht 2.9 – Mbo-studenten waarvan vooropleiding bekend en onbekend, naar opleidingsvarianten en studentkenmerken per 1-10-2016

	vooropleiding bekend	vooropleiding niet bekend	totaal
	%	%	%
<i>Niveau</i>			
niveau 1	2	10	3
niveau 2	17	23	18
niveau 3	26	36	27
niveau 4	55	30	53
<i>Leerweg</i>			
bbl	17	65	21
bol-deeltijd	0	0	0
bol-voltime	81	31	78
examendeelnemer	2	3	2
<i>Opleidingssector</i>			
economie	33	17	32
groen	5	5	5
techniek	28	25	27
zorg en welzijn	30	43	31
combinatie van sectoren	4	11	5
<i>Geslacht</i>			
man	53	49	52
vrouw	47	51	48
<i>Leeftijdscategorie</i>			
jonger dan 23 jaar	90	20	85
23 jaar en ouder	10	80	15
<i>Etnische categorie</i>			
autochtoon	74	60	73
westers allochtoon	6	8	6
niet-westers allochtoon	20	31	21
onbekend	0	1	0
<i>Apc-gebied</i>			
apc-gebied	22	30	23
geen apc-gebied	78	70	77
Totaal (= 100%)	457.804	34.951	492.755

Leerwegondersteunend onderwijs

Een vo-leerling kan leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) volgen als hij of zij extra ondersteuning nodig heeft om een diploma te halen. Dat kan in elk van de vier leerwegen van het vmbo; voor havo- of vwo-leerlingen bestaat deze mogelijkheid niet.

Van ruim 100.000 mbo-studenten is bekend dat zij in het vmbo leerwegondersteunend onderwijs hebben gevolgd. Dit is 21 procent van alle mbo-studenten per 1 oktober 2016 (zie overzicht 2.10)⁷. Zowel in absolute als in relatieve zin is de groep studenten met een lwoo vooropleiding de afgelopen jaren gestegen.

Overzicht 2.10 – Studenten met en zonder lwoo in het vo van 1-10-2013 t/m 1-10-2016

	2013		2014		2015		2016	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
lwoo	95.896	18	96.123	20	97.049	20	101.023	21
geen lwoo	355.566	68	354.215	72	351.753	73	356.781	72
vooropleiding vo onbekend	60.492	14	41.630	8	35.406	7	34.951	7
Totaal	511.954	100	491.968	100	484.208	100	492.755	100

Het aandeel lwoo-leerlingen loopt per vmbo-leerweg sterk uiteen, zo blijkt uit overzicht 2.11. Van de mbo-studenten met een vooropleiding vmbo basisberoepsgerichte leerweg heeft meer dan de helft lwoo gevolgd. Bij de gemengde en de theoretische leerweg ligt dit aandeel rond de 10 procent (ongediplomeerde vmbo'ers) of lager (gediplomeerde vmbo'ers). Vmbo kaderberoepsgerichte leerweg zit hier tussenin met 26 procent.

Onder ongediplomeerde vmbo'ers – vmbo-K uitgezonderd - bevinden zich naar verhouding meer lwoo-leerlingen dan onder gediplomeerde vmbo'ers.

Overzicht 2.11 – Lwoo naar vmbo-categorie per 1-10-2016

	lwoo	geen lwoo	Totaal
	%	%	(=100%)
<i>vmbo zonder diploma</i>			
vmbo zonder diploma ¹	38	62	9.864
vmbo B zonder diploma	64	36	9.729
vmbo K zonder diploma	26	74	5.515
vmbo G zonder diploma	9	91	1.536
vmbo T zonder diploma	11	89	5.444
<i>vmbo met diploma</i>			
vmbo B met diploma	60	40	85.731
vmbo K met diploma	26	74	113.105
vmbo G met diploma	7	93	24.496
vmbo T met diploma	4	96	157.113

1. Leerlingen die het vmbo in de brugklasperiode zonder diploma hebben verlaten

⁷ Als we alleen kijken naar mbo-studenten met een vmbo-vooropleiding, is het aandeel lwoo groter, nl. 24 procent.

Vooropleiding en opleidingsvarianten in het mbo

Hoe zijn mbo-studenten met een verschillende vooropleiding gespreid over de verschillende opleidingsvarianten? Overzicht 2.12 laat dat zien.

Zoals te verwachten was, volgen mbo-studenten die afkomstig zijn uit het praktijkonderwijs vooral een opleiding op de laagste mbo-niveaus: 27 procent op niveau 1 en 47 procent op niveau 2. Het aandeel studenten uit het praktijkonderwijs dat een hogere mbo-opleiding volgt, neemt wel gestaag toe: in vergelijking met 2010 volgen deelnemers uit het praktijkonderwijs in 2016 vaker een opleiding op niveau 3 (+12 procent) en niveau 4 (+3 procent) en minder vaak op niveau 1 (-8 procent) (niet in overzicht opgenomen).

Ook studenten zonder vmbo-diploma volgen meestal een opleiding op niveau 1 of 2. Van de gediplomeerde vmbo'ers van de basisberoepsgerichte leerweg is ruim de helft (52 procent) in een mbo-opleiding op niveau 2 terecht gekomen, maar deze groep is ook substantieel vertegenwoordigd op niveau 3 (34 procent). Studenten met een vooropleiding vmbo-K zitten vooral op niveau 3 (44 procent) en niveau 4 (47 procent), terwijl vmbo-G'ers, vmbo-T'ers en havisten/vwo'ers merendeels (minimaal 78 procent) een mbo-opleiding op niveau 4 volgen.

Per 1 augustus 2014 is de niveau 1 opleiding omgevormd tot entreeopleiding, die alleen toegankelijk is voor deelnemers zonder vo-diploma. Tevens is de drempelloze instroom op niveau 2 beëindigd, hoewel mbo-instellingen op basis van een toelatingsonderzoek wel ongediplomeerden in opleidingen op niveau 2 of hoger kunnen laten instromen.

Twee jaar na de invoering van deze beleidswijzigingen is gekeken naar de *instroom* van gediplomeerden en ongediplomeerden in het mbo op niveau 1 en 2 per 1 oktober 2016 (niet in overzicht opgenomen). Dan blijkt dat:

- instroom van vo-gediplomeerden in mbo-1 opleidingen nog slechts sporadisch voorkomt: 49 deelnemers, oftewel 0,5 procent van de instroom in het mbo op niveau 1 per 1 oktober 2016. Ter vergelijking: in 2014 bedroeg de gediplomeerde instroom in mbo-1 opleidingen 1,1%;
- 3.270 ongediplomeerde vmbo'ers per 1 oktober 2016 in het mbo instromen in een opleiding op niveau 2 of hoger. Dat komt overeen met 41 procent van alle ingestroomde ongediplomeerden, 2 procent minder dan in 2014.

Van de totale instroom op niveau 2 komt in 2016 6,5 procent voor rekening van deelnemers zonder vo-diploma. In 2014 bedroeg dit aandeel 7,5 procent. Vooralsnog is na het verdwijnen van de drempelloze instroom op niveau 2 dus sprake van een lichte afname van de ongediplomeerde instroom op dit niveau.

Overzicht 2.12 – Hoogste vooropleiding en opleidingsvarianten per 1-10-2016 (%)

	praktijk- onder- wijs	vmbo zonder diploma	havo/ vwo zonder diploma	vmbo B mét diploma	vmbo K mét diploma	vmbo G mét diploma	vmbo T mét diploma	havo/ vwo met diploma
<i>Niveau</i>								
niveau 1	27	20	0	0	0	0	0	0
niveau 2	47	37	3	52	10	4	3	3
niveau 3	21	25	11	34	44	18	13	13
niveau 4	4	19	85	14	47	78	84	83
<i>Leerweg</i>								
bbl	24	19	11	26	20	13	10	26
bol-deeltijd	0	0	0	0	0	0	0	0
bol-voltime	69	78	88	72	78	86	89	72
examen- deelnemer	6	3	1	2	1	1	1	2
<i>Opleidingssecto- r</i>								
economie	27	32	32	35	32	28	35	28
groen	4	3	6	6	5	10	5	7
techniek	17	20	30	26	29	29	28	36
zorg en welzijn	26	25	29	31	32	31	30	28
combinatie van sectoren	26	20	3	2	2	2	3	2
Totaal (= 100%)	11.094	32.088	14.930	85.731	113.105	24.496	157.113	19.247

Wat *leerweg* betreft komen gediplomeerde vmbo-G'ers, vmbo-T'ers en vwo'ers/havisten zonder diploma relatief vaak (86 à 89 procent) in een bol-opleiding terecht. Opvallend is de naar verhouding grote groep havisten/vwo'ers (26 procent) mét diploma die een bbl-opleiding volgen. Hierbij speelt een rol dat zich onder de gediplomeerde havisten/vwo'ers relatief veel oudere studenten bevinden. Van hen is bekend dat zij zijn oververtegenwoordigd in de bbl.

Studenten afkomstig uit het praktijkonderwijs en studenten zonder enig diploma van het vmbo zijn sterk oververtegenwoordigd in de 'combinatie van sectoren'. Dit is begrijpelijk als men bedenkt dat de 'combinatie van sectoren' onder andere de entree-opleiding omvat.

Lwoo en opleidingsvarianten

Studenten die in het vmbo leerwegondersteunend onderwijs volgden, zijn in vergelijking met andere studenten beduidend vaker te vinden in mbo-opleidingen op niveau 2 en 3, en minder vaak in een opleiding op niveau 4. Naar leerweg en opleidingssector onderscheiden de lwoo-leerlingen zich niet sterk van de studenten die geen lwoo hebben gevolgd.

Overzicht 2.13 – Lwoo en opleidingsvarianten per 1-10-2016 (%)

	lwoo	geen lwoo
	%	%
<i>Niveau</i>		
niveau 1	3	2
niveau 2	35	12
niveau 3	35	23
niveau 4	27	63
<i>Leerweg</i>		
bbl	20	16
bol-deeltijd	0	0
bol-voltijd	78	82
examendeelnemer	2	2
<i>Opleidingssector</i>		
economie	32	33
groen	6	5
techniek	26	28
zorg en welzijn	33	30
combinatie van sectoren	4	4
Totaal (=100%)	101.023	356.781

3 Jaarresultaat

Dit hoofdstuk geeft een beeld van het studiesucces van het mbo, gemeten aan de indicator jaarresultaat.

Jaarresultaat staat voor wat het mbo per jaar aan gediplomeerden realiseert. Het gaat daarbij om het totaal aantal gediplomeerden, zowel gediplomeerde instellingsverlaters als gediplomeerden die in de instelling verder studeren. In het jaarresultaat tellen alleen diploma's mee die zijn behaald in het teljaar. Het jaarresultaat wordt uitgedrukt in het percentage gediplomeerden binnen de uitstroom en de gediplomeerde doorstroom.

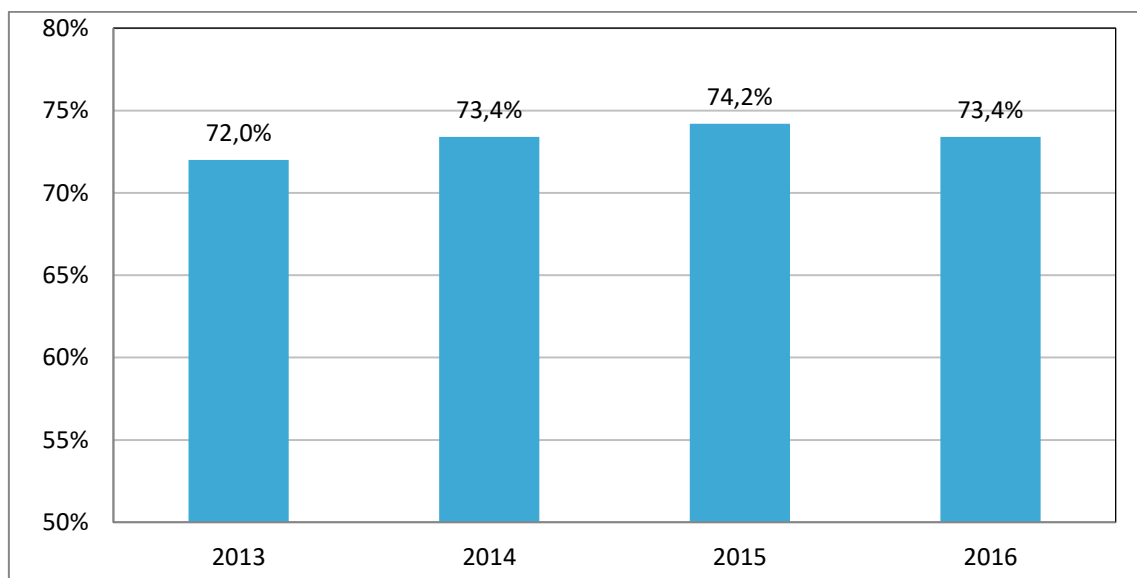
Bijlage 5 bevat een gedetailleerde specificatie van de succesindicatoren jaarresultaat en diplomaresultaat.

In dit hoofdstuk wordt het jaarresultaat over 2016 (studiejaar 2015/2016) en voorgaande jaren gepresenteerd, voor de mbo-sector als geheel en uitgesplitst naar opleidingskenmerken en studentkenmerken, inclusief (in een aparte paragraaf) vooropleiding.

3.1 Jaarresultaat: een overall beeld

Het jaarresultaat in het mbo is tussen 2008 en 2015 elk jaar gestegen, in totaal met ruim 10 procent: van 63,8 procent tot 74,2 procent. In overzicht 3.1 is te zien dat in 2016 het jaarresultaat voor het eerst is gedaald, naar 73,4 procent. In paragraaf 3.5 gaan we nader in op deze ontwikkeling.

Overzicht 3.1 – Jaarresultaat 2013 - 2016

Uit overzicht 3.2 kan worden afgeleid dat de daling van het jaarresultaat in 2016 aan de orde was bij roc's, aoc's en vakinstellingen. Bij aoc's is de score het minst gedaald. Daar is het jaarresultaat ook iets hoger dan bij vakinstellingen en roc's.

Overzicht 3.2 – Jaarresultaat 2013 - 2016 per soort instelling

	jaarresultaat 2013	jaarresultaat 2014	jaarresultaat 2015	jaarresultaat 2016
	%	%	%	%
roc's	72,0	73,3	74,0	73,2
aoc's	74,7	74,6	77,2	76,9
vakinstellingen	69,7	74,4	75,7	74,3

Dynamiek in de scores voor jaarresultaat

Beide bovenstaande overzichten hebben betrekking op het niveau de mbo-sector als geheel en op het niveau van de soorten instellingen (roc's, aoc's en vakinstellingen). Als we kijken naar de scores van de afzonderlijke mbo-instellingen, dan zien we een grotere variatie. In bijlage 1 is van elk van de mbo-instellingen het jaarresultaat tussen 2013 en 2016 weergegeven. Een nadere beschouwing en analyse van deze scores leidt tot de volgende bevindingen:

1. *De verschillen tussen de mbo-instellingen zijn aanzienlijk:*

- de scores voor jaarresultaat lopen in 2016 uiteen, van 62,0 procent tot 88,5 procent;
- bij 25 mbo-instellingen is het jaarresultaat het afgelopen jaar gestegen en bij 41 gedaald;
- in vergelijking met 2013 is in 2016 bij 38 mbo-instellingen het jaarresultaat gestegen, waarvan in 3 instellingen met meer dan 10 procent; bij 28 instellingen is het jaarresultaat in die periode gedaald.

2. *De verschillen tussen de mbo-instellingen worden kleiner:*

- de standaarddeviatie (maat voor de spreiding) is tussen 2013 en 2016 afgenomen: van 6,0 naar 4,9.

3. *Komt het plafond in zicht?*

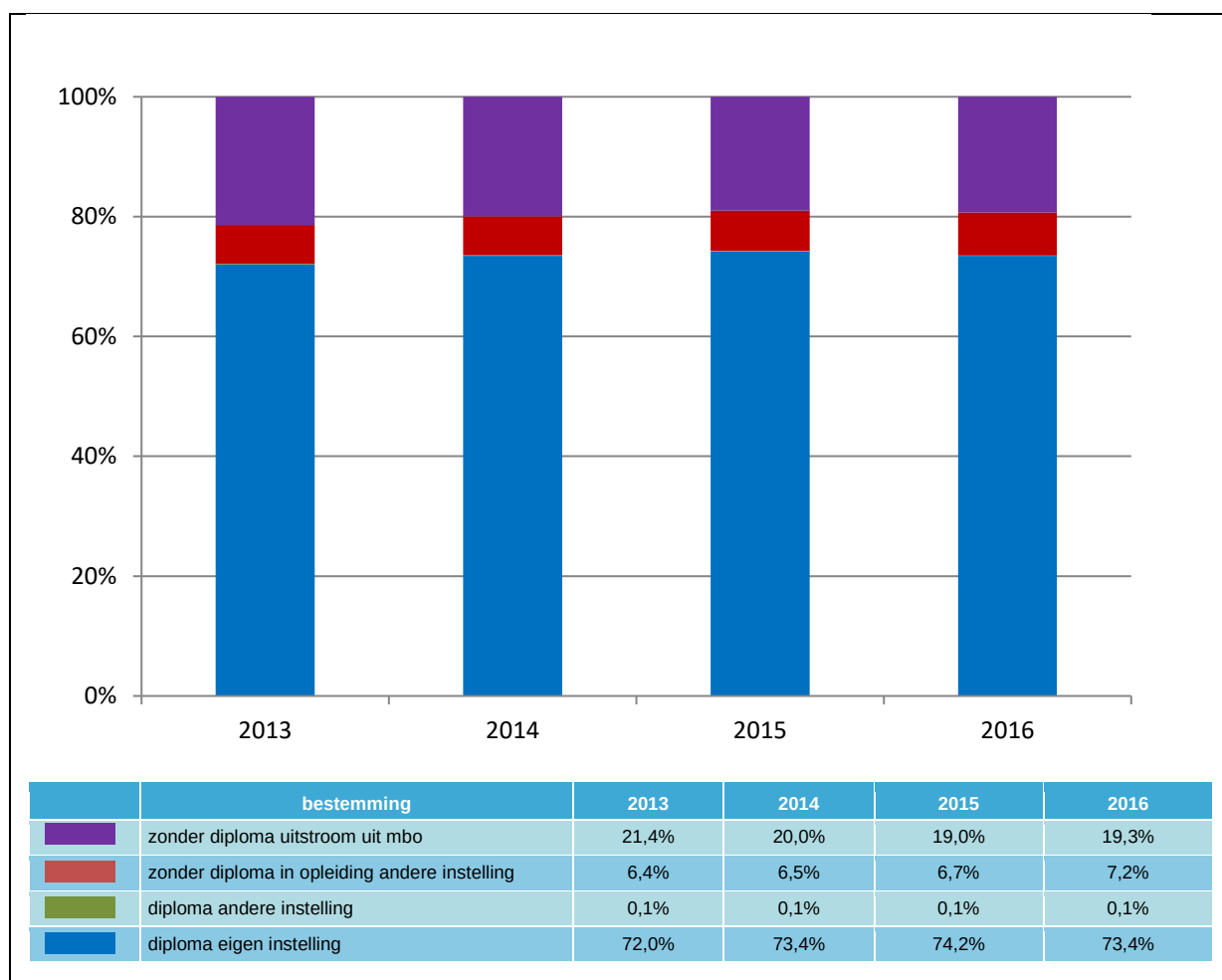
- bij 2 van de 10 mbo-instellingen die in 2013 het *hoogste* jaarresultaat behaalden, is dit in de periode 2013-2016 nog iets verder gestegen. De allerhoogste score voor jaarresultaat (88 à 89 procent) is de afgelopen drie jaar niet verder is gestegen.

Overigens hebben 8 van de 10 mbo-instellingen die in 2013 de *laagste* scores voor jaarresultaat behaalden, zich in de periode 2013-2016 verbeterd;

Instellingsverlaters en mbo-verlaters

In de berekening van het jaarresultaat ligt de focus op het niveau van de instelling: het aantal studenten dat in een teljaar een diploma in de instelling behaalt, wordt gedeeld door hetzelfde aantal *plus* het aantal studenten dat de instelling zonder diploma verlaat. Een deel van deze instellingsverlaters verlaat niet het mbo, maar vervolgt de schoolloopbaan in een andere mbo-instelling. Overzicht 3.3 laat zien hoe groot deze groep is. De categorie 'diploma eigen instelling' komt overeen met de score van jaarresultaat: 73,4 procent in 2016. Van de overige 27 procent blijkt een deel – 7,2 procent van de populatie voor de indicator jaarresultaat – nog in het mbo te zitten, in een andere mbo-instelling. Dit zijn met andere woorden wel instellingsverlaters maar geen mbo-verlaters. Deze categorie is in 2016 in vergelijking met 2015 iets groter geworden. Het percentage mbo-verlaters zonder diploma bedraagt in 2016 19 procent. De omvang van deze groep studenten is in 2016 een fractie gestegen (+0,3 procent), na een daling in de voorgaande jaren. Uit overzicht 3.3 kan worden afgeleid dat de toename van de ongediplomeerde uitstroom uit het mbo (0,3 procent) kleiner is dan op grond van de daling van het jaarresultaat (-0,8%) kan worden verwacht. Een deel van de daling van het jaarresultaat komt tot uitdrukking in de toename van het aantal ongediplomeerde instellingsswitchers.

Overzicht 3.3 – Succes / bestemming deelnemers 2013 - 2016

3.2 Jaarresultaat en opleidingskenmerken

Overzicht 3.4 laat zien wat in de periode 2013 - 2016 de succescijfers zijn voor diverse opleidingsvarianten, naar opleidingssector, niveau en leerweg. Bij bijna alle opleidingsvarianten is het jaarresultaat, na een stijging in de periode 2013 tot en met 2015, in 2016 gedaald. Deelnemers in de bol vormen de uitzondering, bij hen is sprake van een - zeer lichte - stijging. Bij de bbl is juist de grootste daling van het jaarresultaat te zien: een afname van 2,3 procent. Wel is de score voor bbl nog steeds hoger dan die voor de bol.

Wat opleidingssector betreft is de daling van het jaarresultaat in 2016 het grootst bij zorg en welzijn; bij de opleidingsniveaus is de grootste daling te zien bij niveau 3. De verschillen in ontwikkeling van het jaarresultaat naar opleidingssector en opleidingsniveau zijn niet dermate groot of structureel van aard dat kan worden gesproken van een trend.

Overzicht 3.4 – Jaarresultaat 2013 - 2016 per opleidingsvariant

	jaarresultaat 2013	jaarresultaat 2014	jaarresultaat 2015	jaarresultaat 2016
	%	%	%	%
<i>Opleidingssector</i>				
economie	69,9	72,4	72,4	72,0
groen	74,7	74,7	77,3	77,1
techniek	72,5	72,8	74,6	73,9
zorg en welzijn	73,4	74,8	75,5	74,5
<i>Niveau</i>				
niveau 1	74,2	77,8	77,9	77,8
niveau 2	72,4	72,8	74,1	73,3
niveau 3	70,0	72,2	73,8	72,3
niveau 4	72,6	73,7	74,0	73,6
<i>Leerweg</i>				
bbl	70,4	74,4	77,0	74,7
bol-volgtijd	69,2	70,0	71,0	71,2

3.3 Jaarresultaat en studentkenmerken

Het jaarresultaat in 2013 tot en met 2016 is in overzicht 3.5 weergegeven naar geslacht, leeftijd en etnische categorie. De daling van het jaarresultaat blijkt zich bij alle studentcategorieën voor te doen, zij het niet overal in gelijke mate. Zo is bij mannelijke studenten het jaarresultaat in 2016 iets sterker gedaald dan bij vrouwelijke. De 'voorsprong' van vrouwen ten opzichte van mannen is inmiddels opgelopen tot 6 procent.

Oudere studenten (vanaf 23 jaar) zijn vanaf 2013 iets succesvoller dan jongere, maar het verschil is in 2016 iets afgenomen.

Het studiesucces varieert per etnische categorie: voor autochtone studenten bedraagt het jaarresultaat 76,5 procent, 12 procent hoger dan voor niet-westerse allochtonen. Deze verschillen zijn tussen 2013 en 2016 nagenoeg gelijk gebleven.

Het jaarresultaat voor studenten die in een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied) wonen ligt de laatste jaren ongeveer 8 procent lager dan voor studenten die niet in een apc-gebied wonen.

Overzicht 3.5 – Jaarresultaat 2013 - 2016 per studentcategorie

	jaarresultaat 2013	jaarresultaat 2014	jaarresultaat 2015	jaarresultaat 2016
	%	%	%	%
<i>Geslacht</i>				
man	69,7	70,9	71,6	70,7
vrouw	74,6	76,4	77,1	76,6
<i>Leeftijdscategorie</i>				
jonger dan 23 jaar	71,3	72,6	73,5	73,0
23 jaar of ouder	73,7	75,8	76,8	75,2
<i>Etnische categorie</i>				
autochtoon	75,4	76,7	77,4	76,5
westers allochtoon	68,2	70,3	70,3	70,2
niet-westers allochtoon	63,5	64,7	65,4	64,7
<i>Apc-gebied</i>				
apc-gebied	66,0	67,2	68,1	67,2
geen apc-gebied	74,1	75,6	76,3	75,6

3.4 Jaarresultaat en vooropleiding

Het studiesucces van mbo-studenten loopt uiteen naar vooropleidingsniveau (zie overzicht 3.6). De verschillen wijzen erop dat het niveau van de vooropleiding (vo) van deelnemers in sterke mate van invloed is op hun succeskans. Mbo-studenten zonder een vmbo-diploma scoren gemiddeld duidelijk lager dan gemiddeld. In 2016 bedroeg het jaarresultaat voor deze groep 63,5 procent. Voor mbo-studenten met een diploma van vmbo-G, vmbo-T of havo/vwo is het jaarresultaat het hoogst, tussen 75 en 80 procent. De scores van de andere vooropleidingscategorieën houden het midden tussen deze beide uitersten. Voor leerlingen die afkomstig zijn uit het praktijkonderwijs ligt het jaarresultaat met 74,0 procent nagenoeg op het gemiddelde in het mbo. Havisten en vwo'ers die met of zonder diploma in het mbo zijn ingestroomd, zijn de enige vooropleidingscategorieën waarvoor het jaarresultaat in 2016 niet is gedaald.

Mbo-studenten van wie de vooropleiding vo niet bekend is, scoren in 2016 iets hoger dan gemiddeld. Dat is in lijn met eerdere uitkomsten over het hogere jaarresultaat van oudere studenten en van bbl-deelnemers; deze zijn, zoals bleek uit overzicht 2.9, sterk oververtegenwoordigd in de categorie 'vooropleiding onbekend'. Net als bij oudere studenten en bbl-ers is ook de score voor jaarresultaat bij de groep studenten waarvan de vooropleiding onbekend is, in 2016 relatief sterk afgenomen.

Overzicht 3.6 – Jaarresultaat 2013 – 2016 naar vooropleiding

	jaarresultaat 2013	jaarresultaat 2014	jaarresultaat 2015	jaarresultaat 2016
	%	%	%	%
praktijkonderwijs	72,9	72,9	74,1	74,0
vmbo zonder diploma	61,3	62,5	64,2	63,5
havo/vwo zonder diploma	68,2	73,2	75,1	75,3
vmbo B met diploma	69,2	70,3	71,6	71,9
vmbo K met diploma	73,2	74,4	74,8	73,6
vmbo G met diploma	79,7	80,8	81,7	80,3
vmbo T met diploma	74,9	75,7	76,1	75,4
havo/vwo met diploma	76,8	78,9	78,6	79,6
vooropleiding vo onbekend	73,2	75,9	77,6	74,8
Totaal	72,0	73,4	74,2	73,4

Lwoo en studiesucces

Studenten die in het vmbo leerwegondersteunend onderwijs hebben gevolgd, zijn in het mbo iets minder succesvol dan de overige studenten. De verschillen tussen beide categorieën nemen geleidelijk af.

Overzicht 3.7 – Jaarresultaat 2013 - 2016 voor studenten met en zonder lwoo in het vo

	jaarresultaat 2013	jaarresultaat 2014	jaarresultaat 2015	jaarresultaat 2016
	%	%	%	%
Lwoo	69,6	71,1	72,9	72,6
geen lwoo	72,3	73,5	74,0	73,5

In overzicht 2.11 bleek dat mbo-studenten die in het vmbo lwoo hebben gevolgd, relatief vaak afkomstig zijn uit het vmbo-B; dit is de vmbo-leerweg waarvoor in vergelijking met het vmbo-K, vmbo-G en vmbo-T in het mbo een laag jaarresultaat wordt behaald. Dit roept de vraag op of het lagere jaarresultaat van mbo-leerlingen met een lwoo-achtergrond te maken heeft met deze ongelijke verdeling over de vmbo-leerwegen. Overzicht 3.8 laat zien dat dit inderdaad zo is. Als wordt gekeken de vmbo-leerwegen afzonderlijk, zien we net als in vorige jaren dat het jaarresultaat voor deelnemers met een lwoo-achtergrond bij elk van de vmbo-leerwegen zelfs hoger ligt dan voor de niet-lwoo'ers.

Overzicht 3.8 – Jaarresultaat 2016 lwoo naar vmbo-categorie

		aantal	%
<i>vmbo zonder diploma</i>			
brugklas zonder diploma	lwoo	2.400	62.9
	geen lwoo	3.500	62.3
vmbo B zonder diploma	lwoo	4.211	62.8
	geen lwoo	2.742	58.8
vmbo K zonder diploma	lwoo	857	68.4
	geen lwoo	2.628	62.5
vmbo G zonder diploma	lwoo	64	70.3
	geen lwoo	774	69.1
vmbo T zonder diploma	lwoo	315	75.2
	geen lwoo	2.773	69.4
<i>vmbo met diploma</i>			
vmbo B met diploma	lwoo	24.626	73.2
	geen lwoo	17.505	70.0
vmbo K met diploma	lwoo	10.288	75.7
	geen lwoo	32.882	73.0
vmbo G met diploma	lwoo	530	82.5
	geen lwoo	7.778	80.2
vmbo T met diploma	lwoo	1.909	79.3
	geen lwoo	50.607	75.2

3.5 Duiding van het jaarresultaat 2016

In 2016 is het jaarresultaat in het mbo voor het eerst sinds 2008 gedaald. Het gaat om een vrij lichte daling (-0,8%) waarvan nog niet te zeggen is of al dan niet sprake is van een incident. In het kader van de benchmark kunnen geen inhoudelijke verklaringen voor deze daling van het jaarresultaat worden gegeven. Dat vraagt, zeker gelet op de veelheid aan (beleids)ontwikkelingen waarmee het mbo-veld zich ziet geconfronteerd, om meer gegevens en aanvullende manieren van dataverzameling. Wel is nagegaan of de daling van het jaarresultaat met behulp van data die in de benchmark is bewerkt en geanalyseerd, nader is te duiden. De belangrijkste bevindingen, deels al eerder in dit hoofdstuk benoemd, zijn:

- De daling van het jaarresultaat heeft zich in een groot deel van de mbo-instellingen voorgedaan. Waar in 2015 nog bij 43 van de 66 mbo-instellingen sprake was van een stijging van het jaarresultaat en bij 23 van een daling, liggen de verhoudingen in 2016 ongeveer andersom: bij 41 instellingen is het jaarresultaat gedaald, bij 25 gestegen. Ook is bij vrijwel alle studentcategorieën en opleidingsvarianten sprake van een lager jaarresultaat. De daling wordt met andere woorden niet veroorzaakt door een kleine groep instellingen of door specifieke studentcategorieën of opleidingen.
- Naast het jaarresultaat is ook het diplomaresultaat in 2016 gedaald. Voor de andere indicatoren geldt dit niet, zoals zal blijken in de volgende hoofdstukken. Het succes van eerstejaars is in schooljaar 2015-2016 gelijk gebleven en bij de overige indicatoren is sprake van een toename. Ook komt uit andere bronnen naar voren dat het percentage voortijdig schoolverlaters in het mbo in het schooljaar 2015-2016 verder is gedaald, van 5,0 procent

naar 4,6 procent⁸. Er is dus in 2016 geen sprake van een verslechtering van het studiesucces over de hele linie.

- De indicator jaarresultaat heeft betrekking op studiesucces op instellingsniveau. Een deel van de studenten die de instelling zonder diploma verlaten, gaat naar een andere mbo-instelling. Dit deel is in 2016 gegroeid (zie overzicht 3.3). De afname van het jaarresultaat met 0,8 procent komt voor 0,5 procent voor rekening van de gegroeide groep studenten die ongediplomeerd switchen naar een andere mbo-instelling. De resterende 0,3 procent betreft een toename van het aandeel studenten die zonder diploma het mbo hebben verlaten.
- Nagegaan is of de daling van het jaarresultaat mogelijk verband houdt met veranderingen in de samenstelling van studentenpopulatie, voor zover die met behulp van de databestanden in kaart kan worden gebracht. Meer in het bijzonder is achterhaald in hoeverre het aandeel studenten in categorieën die in 2015 lager scoorden dan gemiddeld (zoals studenten met als vooropleiding vmbo zonder diploma) in 2016 is gewijzigd. Dat is niet of nauwelijks het geval. Mogelijk relevante veranderingen hebben zich voorgedaan wat betreft de leerweg van mbo-studenten. Ten eerste is het aandeel van de bol in de populatie voor het berekenen van het jaarresultaat in 2016 gestegen, terwijl de bol een lager jaarresultaat kent dan de bbl. Ten tweede is voor de bbl het jaarresultaat in 2016 iets sterker gedaald dan gemiddeld.
- Zowel gediplomeerde instellingsverlaters als gediplomeerden die in de instelling verder studeren tellen positief mee bij de indicator jaarresultaat. Gekeken is of de verhouding tussen deze twee groepen in 2016 is gewijzigd. De verschillen zijn klein; het aandeel gediplomeerden dat in de instelling verder studeert is in 2016 iets groter dan in 2015. Er zijn geen tekenen die erop wijzen dat het lagere jaarresultaat samenhangt met een minder groot aantal 'doorstudeerders' binnen de mbo-instellingen.

Bovenstaande is een eerste cijfermatige duiding op basis van analyses op DUO-databestanden over twee schooljaren. Volgend jaar zal duidelijk worden of de daling van het jaarresultaat in 2016 een incident is geweest of het begin van een trend. Het duiden van de bevindingen kan bij een volgende benchmark een steviger basis krijgen als de ontwikkeling van het jaarresultaat en de overige indicatoren over meerdere jaren in samenhang worden geanalyseerd.

⁸ Zie de kamerbrief *Stand van zaken voortijdig schoolverlaten: naar een passende plek voor alle jongeren*, 8 mei 2017.

4 Diplomaresultaat

Diplomaresultaat heeft betrekking op het percentage gediplomeerden binnen de instellingsverlaters in een bepaald teljaar. In welk jaar de gediplomeerde instellingsverlater het diploma heeft behaald is niet belangrijk.

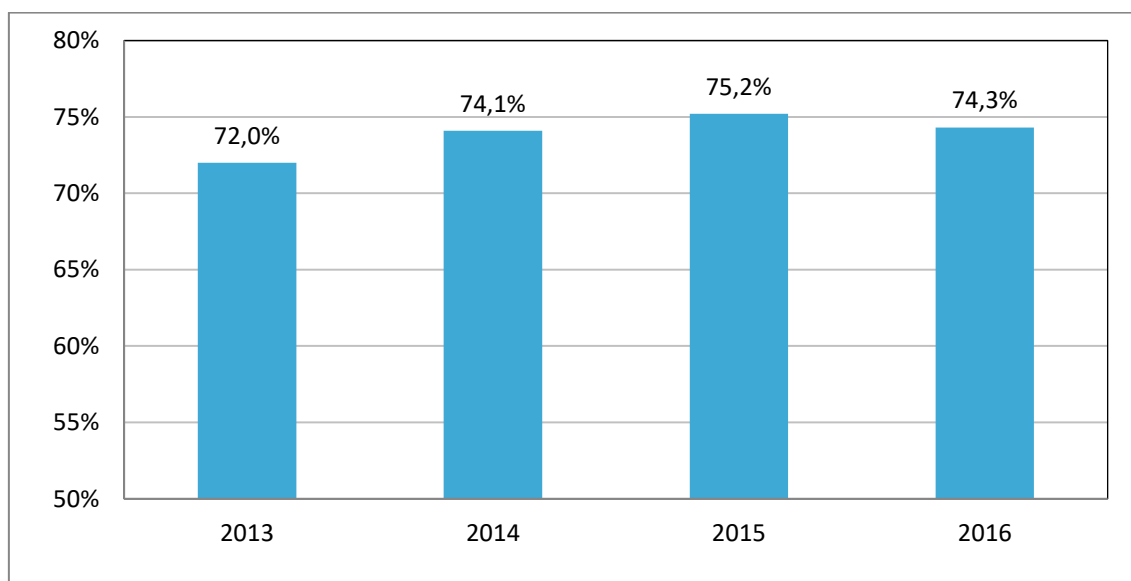
Bijlage 5 bevat een gedetailleerde specificatie van de succesindicatoren jaarresultaat en diplomaresultaat.

Diplomaresultaat voor de mbo-sector als geheel en naar soort instelling

Net als bij het jaarresultaat is bij het diplomaresultaat in 2016 een eind gekomen aan een ononderbroken stijgende lijn vanaf 2008. Het diplomaresultaat bedraagt in 2016 74,3 procent en ligt daarmee ongeveer op het niveau van 2014 (overzicht 4.1).

De daling van het diplomaresultaat in 2016 valt bij aoc's en vakinstellingen iets groter uit dan bij roc's. Aoc's behalen in 2016 net als in voorgaande jaren wel nog de hoogste score (overzicht 4.2).

Overzicht 4.1 – Diplomaresultaat 2013 - 2016

Overzicht 4.2 – Diplomaresultaat 2013 - 2016 per soort instelling

	diplomaresultaat 2013	diplomaresultaat 2014	diplomaresultaat 2015	diplomaresultaat 2016
	%	%	%	%
roc's	71,9	74,1	75,0	74,3%
aoc's	75,4	75,5	78,1	76,6%
vakinstellingen	68,3	73,4	75,0	73,3%

Diplomaresultaat naar studentkenmerken

In overzicht 4.3 is het diplomaresultaat gespecificeerd naar studentkenmerken. Uit het overzicht is af te leiden dat:

- de daling van het diplomaresultaat in 2016 aan de orde is bij vrijwel alle studentcategorieën; uitzondering zijn de mbo-deelnemers die zijn ingestroomd zonder diploma vmbo of vanuit het havo en vwo;
- meisjes beter scoren dan jongens;
- oudere studenten (23 jaar en ouder) een hoger diplomaresultaat behalen dan jongere studenten;
- het diplomaresultaat bij allochtone deelnemers, in het bijzonder niet-westerse allochtonen, achterblijft bij het diplomaresultaat bij autochtone deelnemers;
- deelnemers die in het vmbo geen diploma hebben behaald, lager scoren dan gemiddeld;
- het diplomaresultaat bij deelnemers die in het vmbo leerwegondersteunend onderwijs hebben gevolgd, bijna even hoog is als gemiddeld;
- deelnemers die in een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied) wonen minder succesvol zijn dan deelnemers die niet in een apc-gebied wonen.

Al met al hangen de vooropleiding, etniciteit en (in iets mindere mate) het al dan niet woonachtig zijn in een apc-gebied het sterkst samen met de score op de indicator diplomaresultaat.

Overzicht 4.3 – Diplomaresultaat 2013 - 2016 naar studentkenmerken

		2013	2014	2015	2016
		%	%	%	%
Geslacht	man	69,6	71,4	72,3	71,5
	vrouw	74,6	77,1	78,4	77,5
Leeftijdscategorie	jonger dan 23 jaar	70,3	72,0	73,2	72,6
	23 jaar en ouder	75,8	79,3	81,5	80,5
Etnische categorie	autochtoon	75,4	77,1	78,1	77,1
	westers allochtoon	67,9	70,9	71,4	70,6
	niet-westers allochtoon	63,7	66,1	67,2	66,4
Vo-vooropleidings-categorie	praktijkonderwijs	73,4	74,6	77,3	75,6
	vmbo zonder diploma	61,7	64,5	67,3	67,5
	havo/vwo zonder diploma	67,0	72,3	75,0	75,2
	vmbo B met diploma	70,7	72,2	73,5	72,8
	vmbo K met diploma	72,3	73,8	74,3	72,9
	vmbo G met diploma	79,1	80,4	81,6	80,4
	vmbo T met diploma	74,0	75,2	75,8	75,4
	havo/vwo met diploma	75,3	78,3	78,3	79,2
	vooropleiding vo onbekend	72,8	76,9	79,6	76,9
Lwoo	lwoo	70,5	72,4	74,5	73,8
	geen lwoo	72,1	73,8	74,6	74,1
Apc-gebied	apc-gebied	66,4	68,7	69,8	68,8
	geen apc-gebied	73,9	76,0	77,0	76,2

1 De percentages kunnen gebaseerd zijn op lage studentenaantallen. Deze aantallen zijn weergegeven in overzicht 23.

5 Succes eerstejaars

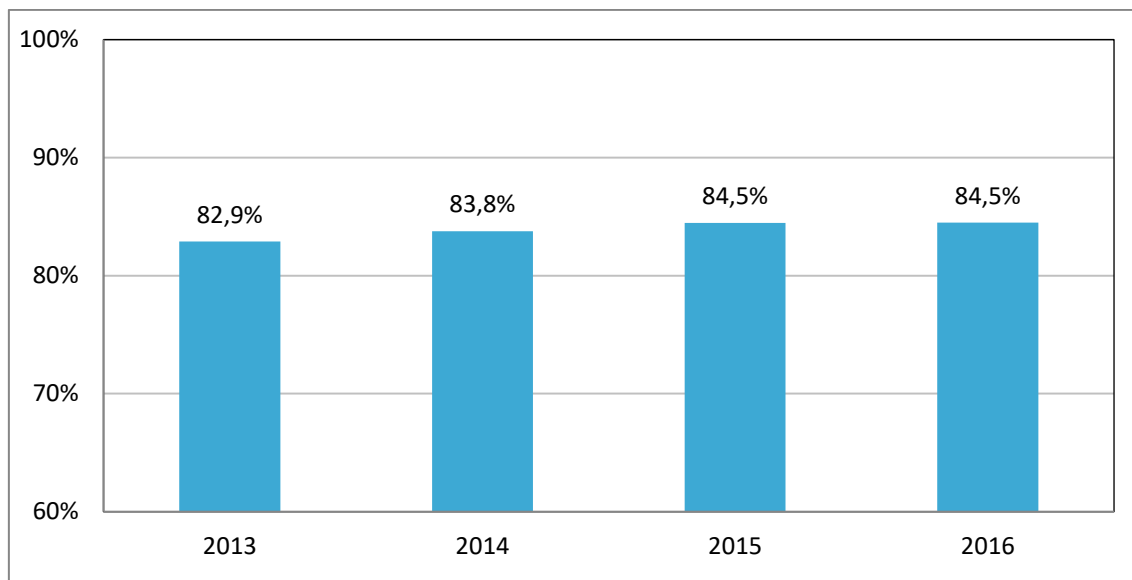
Het is een bekend gegeven dat uitval in het mbo voor een groot deel plaatsvindt in het eerste studiejaar. In de benchmark 2013 is voor het eerst een indicator opgenomen die hier specifiek op is gericht. Om alle indicatoren dezelfde richting te geven (een hoge score duidt op een positief resultaat) is er voor gekozen om 'uitval in het eerste jaar' te spiegelen in 'succes eerstejaars'. De indicator is gebaseerd op een (instroom)cohort. Voor deelnemers die per 1 oktober van een teljaar zijn ingestroomd is de bestemming een jaar later nagegaan: zijn zij nog in opleiding bij dezelfde instelling, uitgestroomd met een diploma of uitgevallen zonder diploma? De opgetelde percentages voor 'nog in opleiding' en 'uitgestroomd met diploma' vormen samen de score voor 'succes eerstejaars'.

Succes eerstejaars voor de mbo-sector als geheel en naar soort instelling

Overzicht 5.1 geeft het succes van de eerstejaars weer voor 2013 tot en met 2016. Daarbij hebben de jaren betrekking op het moment waarop het succes van het instroomcohort van het voorafgaande jaar wordt gemeten, bijvoorbeeld: het percentage voor 2016 heeft betrekking op het instroomcohort 2015.

Van de instromers in 2015 heeft 84,5 procent op 1 oktober 2016 in de instelling een diploma behaald of is nog in opleiding. Het percentage uitvallers in het eerste jaar bedraagt daarmee 14,5 procent. In tegenstelling tot het jaar- en diplomaresultaat is het succes van eerstejaars in 2016 niet gedaald maar gelijk gebleven. Het betekent wel dat in 2016 een eind is gekomen aan de stijgende lijn van de voorgaande jaren.

Overzicht 5.1 – Succes eerstejaars 2013 - 2016

Bij vakinstellingen is het succes van de eerstejaars in 2016 iets gedaald, bij roc's en aoc's een fractie toegenomen. Net als in voorgaande jaren ontlopen roc's, aoc's en vakinstellingen elkaar in 2016 niet veel wat betreft het succes van de eerstejaars (overzicht 5.2).

Overzicht 5.2 – Succes eerstejaars 2013 - 2016 per soort instelling

	succes eerstejaars 2012 in 2013	succes eerstejaars 2013 in 2014	succes eerstejaars 2014 in 2015	succes eerstejaars 2015 in 2016
	%	%	%	%
roc's	83,0	83,8	84,4	84,5
aoc's	82,3	82,3	85,0	85,1
vakinstellingen	81,1	84,6	85,2	84,2

Succes eerstejaars naar opleidings- en studentkenmerken

Overzicht 5.3 laat zien dat in 2016 het succes van de eerstejaars in de instelling naar verhouding gering – en de uitval in het eerste jaar dus relatief groot – is bij:

- studenten op niveau 1;
- niet-westerse allochtonen;
- deelnemers die in het vmbo geen diploma hebben behaald en deelnemers die afkomstig zijn uit praktijkonderwijs;
- studenten die in een apc-gebied wonen.

Bij deze groepen deelnemers is het verschil met de gemiddelde score minimaal 3 procent.

Bij geen van de student- en opleidingscategorieën is het succes van eerstejaars in 2016 meer dan 1 procent toe- of afgenomen.

Overzicht 5.3 – Succes eerstejaars 2013 - 2016 naar opleidings- en studentkenmerken

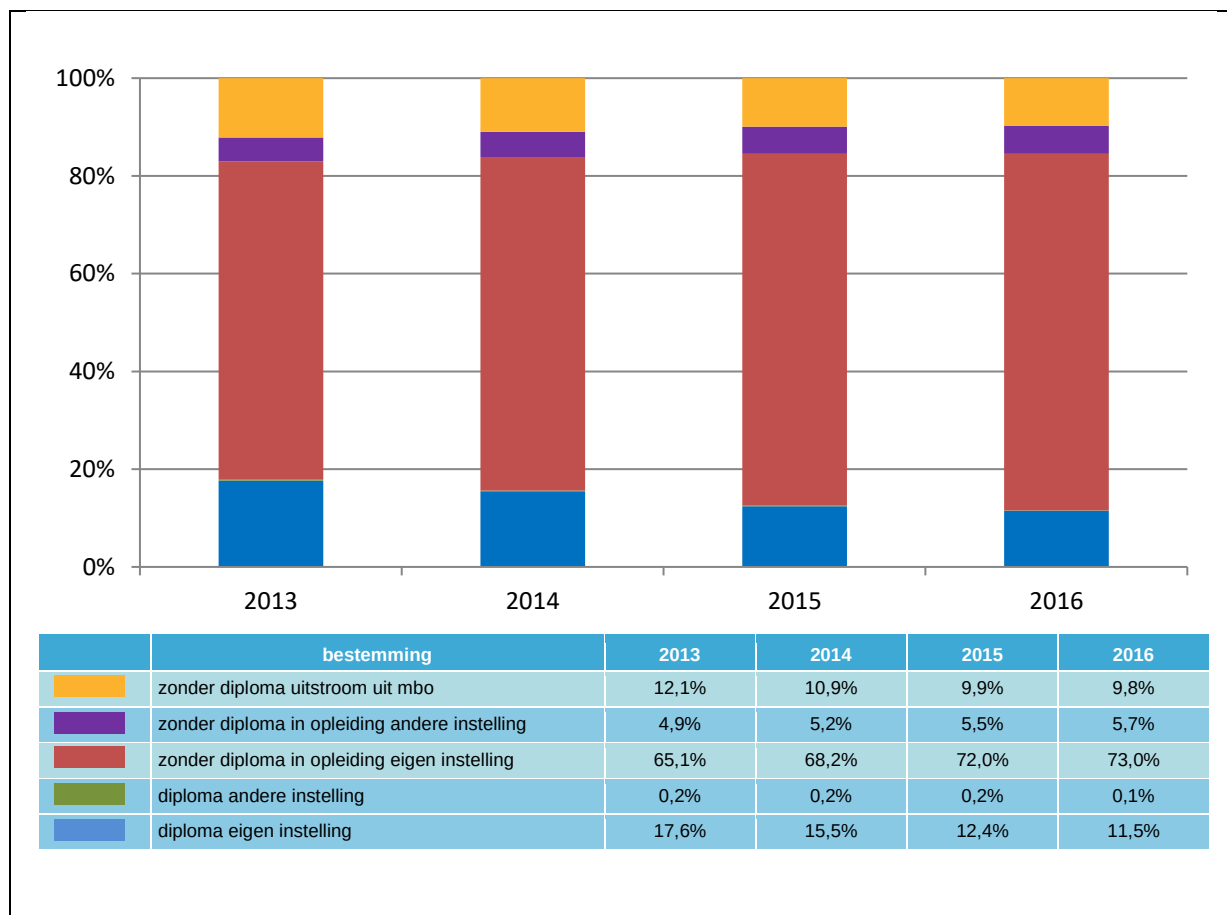
		succes 1ejaars 2012 in 2013	succes 1ejaars 2013 in 2014	succes 1ejaars 2014 in 2015	succes 1ejaars 2015 in 2016
		%	%	%	%
Niveau	1	77,0	78,1	79,3	79,2
	2	82,2	82,6	83,2	83,6
	3	82,4	83,8	84,5	83,8
	4	85,1	85,8	86,0	86,0
Leerweg	bbl	80,9	82,3	84,4	84,1
	bol-voltime	83,9	84,2	84,5	84,6
Opleidingssector	economie	81,3	83,2	83,4	83,6
	groen	82,3	82,4	85,0	85,2
	techniek	84,7	83,6	84,8	84,9
	zorg en welzijn	84,2	85,7	85,9	85,9
Geslacht	man	81,7	82,1	83,1	83,0
	vrouw	84,1	85,6	86,0	86,1
Leeftijdscategorie	jonger dan 23 jaar	83,7	84,3	84,7	84,7
	23 jaar en ouder	80,3	81,5	82,7	82,8
Etnische categorie	autochtoon	85,1	85,9	86,4	86,2
	westers allochtoon	79,9	80,7	81,1	81,6
	niet-westers allochtoon	78,4	78,2	79,2	79,5
Vo-vooropleidings- categorie	praktijkonderwijs	79,5	78,3	79,8	80,0
	vmbo zonder diploma	75,1	75,2	74,4	74,4
	havo/vwo zonder diploma	83,7	84,5	83,0	83,8
	vmbo B met diploma	82,2	82,7	83,4	83,8
	vmbo K met diploma	84,5	85,0	85,6	85,3
	vmbo G met diploma	89,2	89,5	90,2	90,0
	vmbo T met diploma	86,3	86,9	86,9	86,9
	havo/vwo met diploma	85,1	87,3	86,7	85,7
	vooropleiding vo onbekend	79,3	80,6	82,6	82,3
Lwoo	lwoo	82,8	83,4	84,4	84,5
	geen lwoo	84,0	84,6	84,8	84,8
Apc-gebied	apc-gebied	79,1	79,5	80,5	80,6
	geen apc-gebied	84,1	85,1	85,7	85,6

Instellingsverlaters en mbo-verlaters

Uit overzicht 5.1 bleek dat 14,5 procent van de studenten die in 2015 instroomden, in de loop van het eerste jaar zonder diploma de instelling heeft verlaten. Overzicht 5.4 wijst uit dat deze ongediplomeerde instellingsverlaters niet allemaal mbo-verlaters zijn: een deel van hen is doorgestroomd naar een andere mbo-instelling. In 2016 betrof dit 5,7 procent van de instromers

2015, waarbij een kleine groep (0,1 procent) in de andere instelling een diploma heeft behaald⁹. Het aandeel ongediplomeerde mbo-verlaters onder de eerstejaars 2015 bedraagt 9,8 procent¹⁰. Uit overzicht 5.4 is ook af te leiden dat in de periode 2013 – 2016 steeds minder studenten in het eerste jaar in de eigen instelling een diploma behalen, en dat een groeiend aandeel studenten na een jaar nog in opleiding is in de eigen instelling. Achtergrond hiervan is de gestegen instroom op niveau 4 en de gedaalde instroom op niveau 1 in deze periode; er zijn daardoor steeds minder eerstejaars van wie verwacht kan worden dat ze binnen een jaar een diploma halen.

Overzicht 5.4 – Succes / bestemming eerstejaars na 1 jaar 2013 - 2016

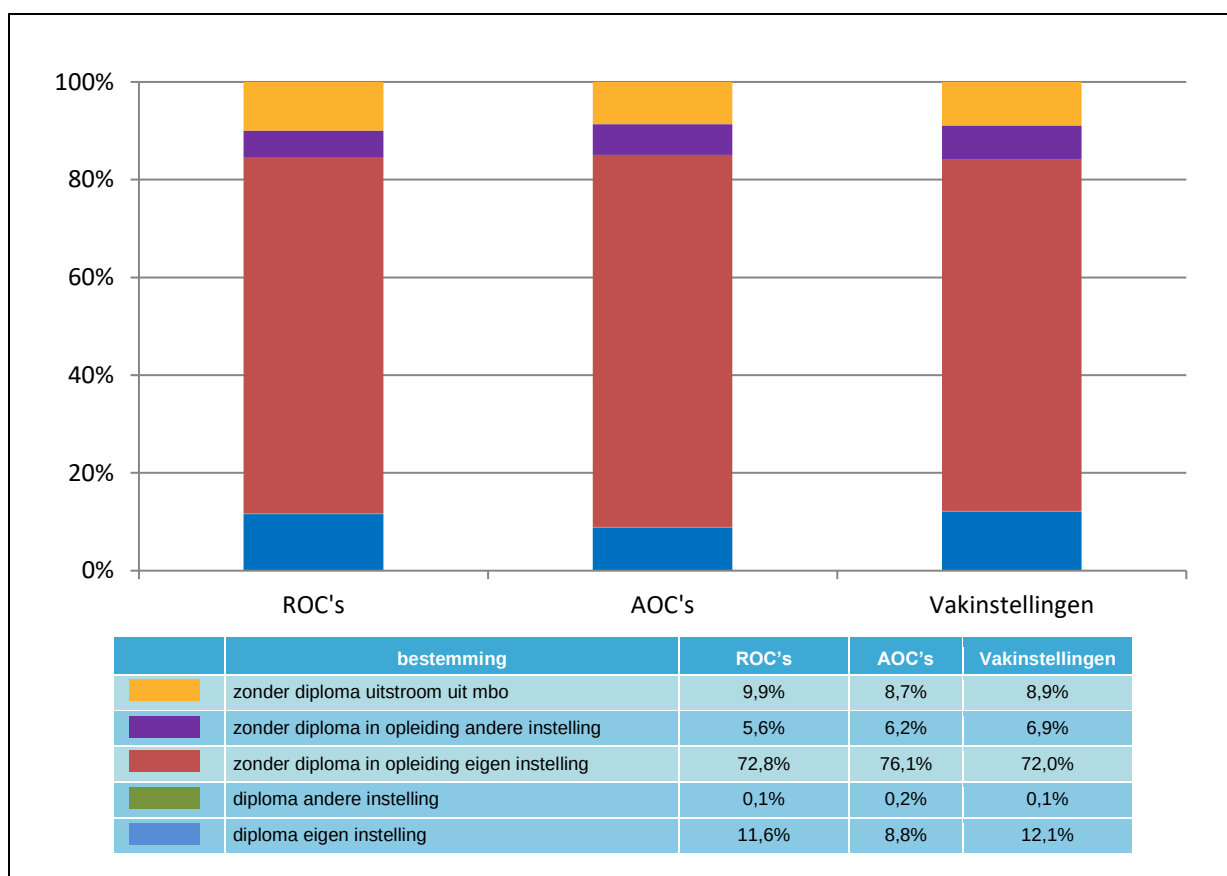

Overzicht 5.5. laat de verschillen zien tussen roc's, aoc's en vakinstellingen. Deze zijn vrij gering. Het percentage 'instellingsblijvers' onder de eerstejaars ligt bij aoc's iets hoger dan bij roc's en vakinstellingen. Het percentage ongediplomeerde mbo-verlaters onder eerstejaars is in roc's een fractie hoger dan in aoc's en in vakinstellingen.

⁹ De score voor 'succes 1ejaars' in overzicht 5.1 komt overeen met de opgetelde scores van de categorieën 'diploma eigen instelling' en 'zonder diploma in opleiding instelling' en gedeeltelijk 'diploma andere instelling' in overzicht 5.4. 'Diploma andere instelling' telt positief mee bij 'succes 1ejaars' als de deelnemer op de peildatum nog (of weer) in opleiding is bij de instelling waar hij/zij is ingestroomd.

¹⁰ Met ongediplomeerde mbo-verlaters wordt aangegeven dat deze studenten niet meer zijn ingeschreven bij een reguliere mbo-instelling. Een deel van deze studenten leert verder in andere onderwijsinstellingen zoals vavo, of particulier onderwijs. Hoe groot deze groep is, kan op basis van de beschikbare data niet worden berekend.

Overzicht 5.5 – Succes / bestemming eerstejaars na 1 jaar 2016 per soort instelling

6 Diploma na 4 jaar

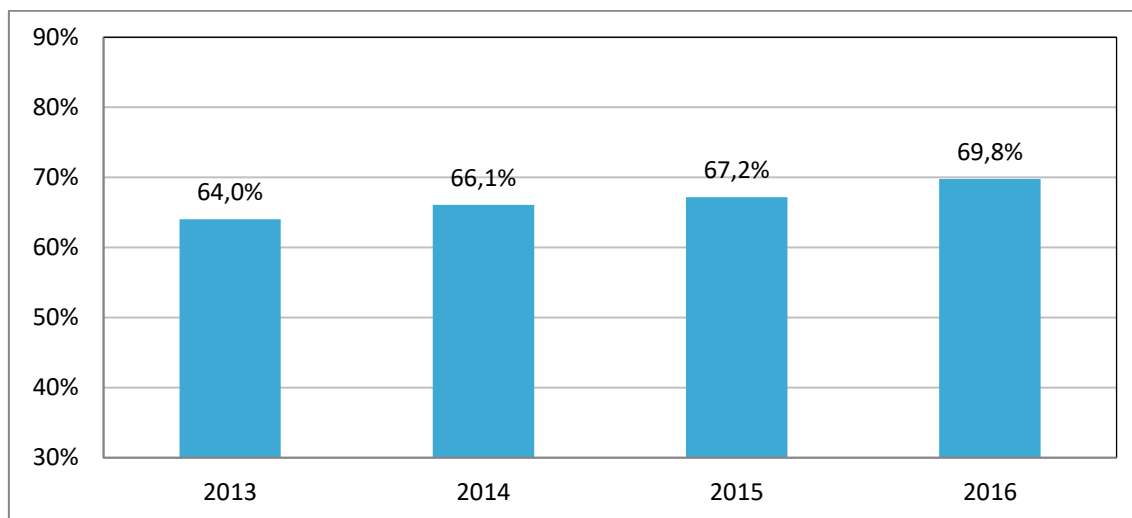
Bij deze indicator is voor deelnemers die per 1 oktober van een teljaar zijn ingestroomd de bestemming na 4 jaar nagegaan. De indicator wordt uitgedrukt in het percentage deelnemers dat binnen 4 jaar een diploma in de eigen instelling heeft behaald.

Voor het eerst kan deze indicator ook worden berekend voor de mbo-instellingen die in 2012 zijn ontstaan: Scalda, ROC TOP, MBO Utrecht en MBO Amersfoort. Voor 2016 (instroomjaar 2012) zijn deze instellingen meegenomen bij het berekenen van de gemiddelde score voor het mbo.

Diploma na 4 jaar voor de mbo-sector als geheel en naar soort instelling

De gegevens over de indicator diploma na 4 jaar zijn gebaseerd op instroomcohorten. Het jaar 2016 in overzicht 6.1 heeft betrekking op het instroomcohort 2012. Het overzicht laat zien dat het studiesucces van de instroomcohorten geleidelijk toeneemt: het percentage studenten dat binnen 4 jaar in de instelling een diploma haalt, is gestegen van 64,0 procent in 2013 tot 69,8 procent in 2016.

Overzicht 6.1 – Diploma na 4 jaar 2013 - 2016

In aoc's is het percentage gediplomeerden (72,6 procent in 2016) het hoogst (overzicht 6.2). De vakinstellingen blijven hierbij achter maar laten in 2015 en 2016 wel de grootste toename zien: in totaal ruim 5 procent meer gediplomeerden dan in 2014. Ook bij roc's en aoc's is het aandeel gediplomeerden in 2016 toegenomen.

Overzicht 6.2 – Diploma na 4 jaar 2013 – 2016 per soort instelling

	2013	2014	2015	2016
	diploma na 4 jaar voor instromers 2009	diploma na 4 jaar voor instromers 2010	diploma na 4 jaar voor instromers 2011	diploma na 4 jaar voor instromers 2012
	%	%	%	%
roc's	63,6	66,2	67,1	69,8
aoc's	69,9	70,4	70,4	72,6
vakinstellingen	63,9	60,2	63,8	65,9

Diploma na 4 jaar naar opleidings- en studentkenmerken

In overzicht 6.4 (zie volgende pagina) is te zien dat studenten op niveau 1 en niveau 2 iets vaker dan gemiddeld binnen 4 jaar een diploma behalen; dit geldt ook voor een aantal categorieën die op niveau 2 zijn oververtegenwoordigd: studenten in de bbl en oudere studenten. De verschillen zijn echter klein, ook in vergelijking met 2015.

Naar etniciteit en vooropleiding zijn de verschillen in slaagkans het grootst. Van de studenten die in 2012 zonder vmbo-diploma in de mbo-instellingen zijn ingestroomd, haalt 63 procent binnen 4 jaar in de instelling een diploma, bij studenten met een vmbo-G of havo/vwo achtergrond ligt dit percentage rond de 75 procent. Tegelijkertijd zien we dat de verschillen tussen de vooropleidingscategorieën de afgelopen jaren kleiner zijn geworden.

Overzicht 6.3 laat zien dat het voor de ongediplomeerde mbo-instromers veel verschil maakt op welk niveau zij in het mbo instromen. Ongediplomeerde vmbo'ers die instromen op niveau 2, halen duidelijk een hoger diplomaniveau maar vallen ook vaker uit dan de instromers op niveau 1. Daarbij valt op dat afstroom naar niveau 1 weinig voorkomt (1 procent van de instromers op niveau 2); ongediplomeerde instromers op niveau 2 die op dat niveau geen diploma halen, verlaten over het algemeen de instelling.

Overzicht 6.3 – Bestemming instromers zonder vmbo-diploma in 2012 na 4 jaar, naar instroomniveau mbo (niveau 1 of niveau 2)

	ongediplomeerde vmbo'ers: instroom in niveau 1	ongediplomeerde vmbo'ers: instroom in niveau 2
bestemming na 4 jaar	%	%
diploma niveau 1	46,5	1,4
diploma niveau 2	22,0	46,1
diploma niveau 3	2,0	9,7
diploma niveau 4	,3	1,7
geen diploma, nog in opleiding	1,3	2,0
zonder diploma uit instelling	27,8	39,0
N (=100%)	5.939	6.638

Overzicht 6.4 – Diploma na 4 jaar 2013 - 2016 naar opleidings- en studentkenmerken

		2013	2014	2015	2016
		diploma na 4 jaar voor instromers 2009	diploma na 4 jaar voor instromers 2010	diploma na 4 jaar voor instromers 2011	diploma na 4 jaar voor instromers 2012
		%	%	%	%
Niveau	1	67,6	70,1	67,4	71,8
	2	65,4	68,7	69,9	71,1
	3	62,8	64,6	67,0	69,3
	4	62,6	63,7	64,9	68,5
Leerweg	bbl	65,4	69,4	67,8	71,7
	bol-voltime	63,3	64,2	66,5	68,6
Opleidingssector	economie	62,6	64,0	66,6	68,9
	groen	70,0	70,5	70,5	72,6
	techniek	63,7	67,4	65,9	68,6
	zorg en welzijn	64,7	66,4	68,0	71,1
Geslacht	man	61,6	63,8	64,3	66,6
	vrouw	66,7	68,8	70,4	73,1
Leeftijdscategorie	jonger dan 23 jaar	63,7	64,9	66,9	69,2
	23 jaar en ouder	64,8	69,4	68,0	71,6
Etnische categorie	autochtoon	67,2	69,2	70,1	72,7
	westers allochtoon	58,7	61,4	63,0	66,2
	niet-westers allochtoon	55,0	57,7	59,7	63,2
Vo-vooropleidings-categorie	praktijkonderwijs	70,6	71,0	70,8	71,4
	vmbo zonder diploma	51,3	53,7	58,6	62,6
	havo/vwo zonder diploma	60,8	62,6	66,3	69,5
	vmbo B met diploma	64,9	65,6	67,2	69,4
	vmbo K met diploma	63,3	64,5	66,3	68,6
	vmbo G met diploma	70,9	71,3	72,5	74,5
	vmbo T met diploma	65,4	66,5	67,9	70,2
	havo/vwo met diploma	70,5	71,9	74,5	76,4
	vooropleiding vo onbekend	64,2	69,2	67,4	70,9
Lwoo ¹	lwoo	64,8	65,6	67,7	69,9
	geen lwoo	63,7	65,0	66,9	69,3
Apc-gebied	apc-gebied	57,3	60,2	61,6	64,6
	geen apc-gebied	66,1	68,0	68,9	71,3

Diploma na 1, 2, 3 en 4 jaar

In overzicht 6.5 is te zien hoe bij instromers in 2012 het percentage gediplomeerden na 4 jaar is opgebouwd. Het overzicht toont per opleidingsniveau hoeveel studenten hun diploma halen in het eerste, tweede, derde en vierde studiejaar in de instelling. Het diplomaniveau in overzicht 6.5 heeft steeds betrekking op het hoogst behaalde diploma.

De meeste studenten halen hun diploma in het jaar waar dat op grond van het opleidingsniveau kan worden verwacht: bij niveau 1 in het eerste, bij niveau 2 in het tweede en bij niveau 3 in het derde jaar. Bij niveau 4 haalt 47 procent van de studenten die in 2012 instromen binnen drie jaar een diploma (42 procent haalt een diploma op niveau 4, 5 procent op niveau 2 of 3); een jaar later heeft 68 procent een diploma behaald. Bij de instromers in 2011 bedroegen deze percentages resp. 40 en 65 procent (niet in overzicht). Het aandeel studenten niveau 4 dat al binnen drie jaar een diploma behaalt is dus toegenomen met 7 procent. Nog vóór de inwerkingtreding van de verkorting van de nominale studieduur in 2014 vertoont de feitelijke opleidingsduur bij niveau 4 al een dalende lijn.

Overzicht 6.5 bevestigt dat de uitval voor een groot deel in het eerste jaar plaatsvindt. Bij het instroomcohort 2011 varieert het percentage uitvallers in het eerste jaar van 15 (niveau 4) tot 24 procent (niveau 1). Ook in het tweede jaar vallen nog betrekkelijk veel studenten uit: 4 à 7 procent. In de jaren daarna daalt het aantal ongediplomeerde instellingsverlaters sterk.

Het overzicht biedt ook informatie over het aandeel studenten die binnen 4 jaar een hoger diploma behalen dan het instroomniveau. Dat aandeel bedraagt op niveau 1 en niveau 3 17 procent en op niveau 2 14 procent.

Overzicht 6.5 – Bestemming instromers 2012 na 1, 2, 3 en 4 jaar, naar instroomniveau

Instellingsverlaters en mbo-verlaters

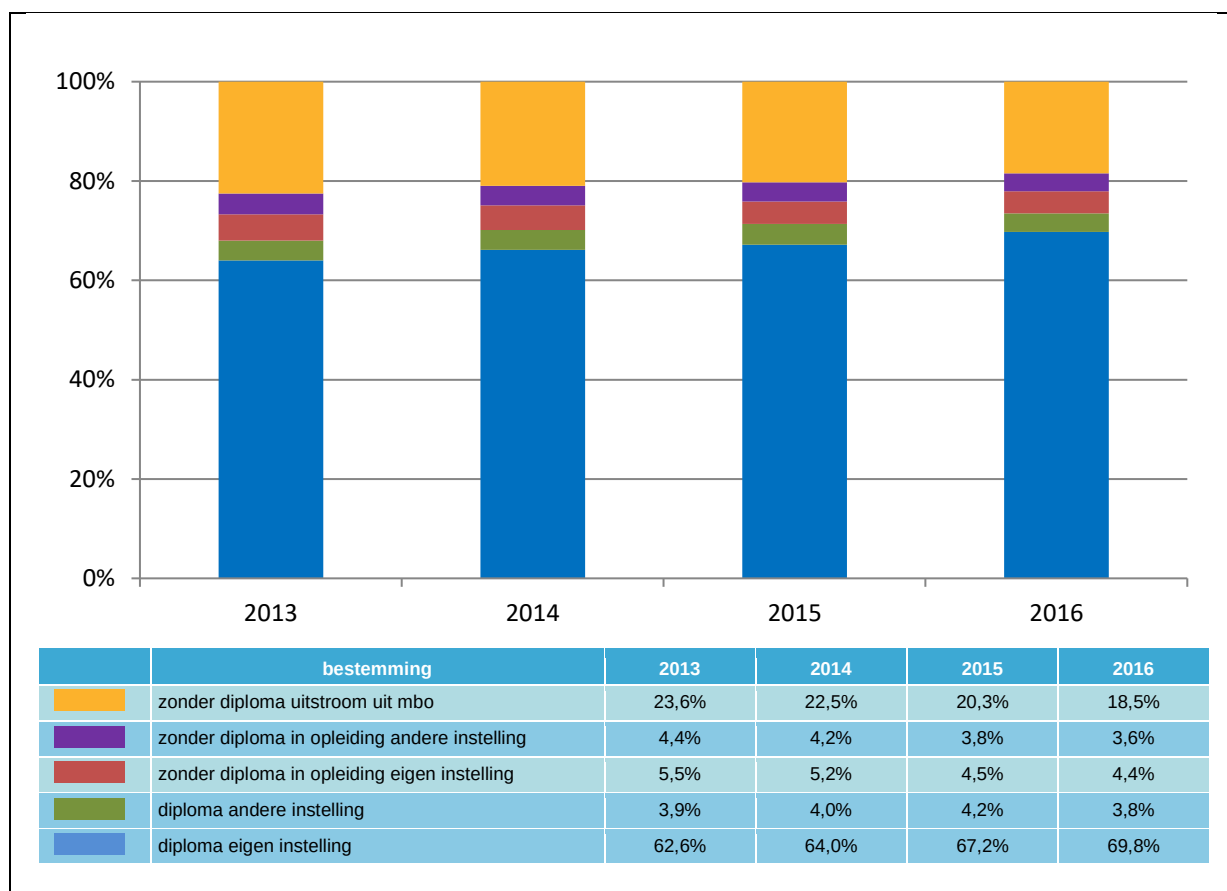
Overzicht 6.6 geeft een meer gedetailleerd beeld van de bestemming van instromers in de mbo-instellingen na 4 jaar. De meest rechtse kolom geeft aan dat een deel van de eerstejaars 2012 die na vier jaar in de instelling geen diploma hebben behaald – 30 procent, zie overzicht 6.1 – in 2016 nog blijkt te studeren in de eigen instelling (4,4 procent), of is overgestapt naar een andere instelling en daar een diploma heeft behaald (3,8 procent) of nog in opleiding is (3,6 procent). Als dit wordt verdisconteerd, resteert een groep van 18 procent studenten die na 4 jaar niet alleen de instelling maar ook het mbo zonder diploma hebben verlaten.

Nadere analyse (niet in een overzicht opgenomen) laat zien dat de volgende categorieën zijn oververtegenwoordigd onder deze ongediplomeerde mbo-verlaters:

- studenten die in het mbo zijn ingestroomd zonder vmbo-diploma (27,4 procent);
- studenten van wie de vooropleiding onbekend is (26,5 procent);
- studenten van 23 jaar en ouder (26,0 procent);
- studenten op niveau 1 (24,2 procent);
- niet-westerse allochtonen (24,0 procent);
- studenten die wonen in een apc-gebied (24,0 procent);
- bbl'ers (23,9 procent).

De laagste percentages ongediplomeerde mbo-verlaters na 4 jaar treffen we aan bij studenten met een vooropleiding vmbo-G (8,8 procent) en vmbo-T (12,3 procent).

Overzicht 6.6 – Succes / bestemming eerstejaars na 4 jaar 2013 - 2016

Wat betreft de omvang van de groep ongediplomeerde mbo-verlaters zijn de verschillen tussen de instellingen groot: de percentages na 4 jaar lopen in 2016 uiteen van 5,0 tot 34,3 procent. In 25 mbo-instellingen – meer dan de 20 instellingen in 2015 - ligt het percentage ongediplomeerde mbo-verlaters beneden de 15 procent. In zeven instellingen (6 in 2015) bedraagt dit aandeel meer dan 25 procent (niet in een overzicht opgenomen).

Daarnaast valt op dat bij enkele (vak)instellingen een relatief groot deel van de studenten na 4 jaar een diploma heeft behaald in een andere instelling of daar nog in opleiding is. Dat heeft vermoedelijk te maken met het smallere opleidingsaanbod in deze vakinstellingen. Een verandering van opleiding brengt dan vaker een verandering van instelling met zich mee.

7 Diploma binnen nominale opleidingsduur

In vergelijking met de voorgaande indicator 'diploma na 4 jaar' is de indicator 'diploma binnen nominale opleidingsduur' gericht op een smallere doelgroep en sterker toegespitst op de termijn waarop een diploma is behaald. Tot de populatie voor deze indicator behoren **alleen** deelnemers die per 1 oktober 2012 zijn ingestroomd en tussen 2012 en 2016 in de eigen instelling een **diploma hebben behaald** op minimaal instroomniveau. Voor deze deelnemers is nagegaan of zij het diploma binnen de nominale opleidingsduur hebben behaald.

Voor het berekenen van de nominale opleidingsduur is (nog) geen gebruik gemaakt van de nieuwe normen voor de opleidingsduur van niveau 4 opleidingen op basis van de wet doelmatige leerwegen. Die normen gelden per 1 augustus 2014. Het hanteren van de nieuwe normen voor opleidingsduur voor instromers in 2012 zou betekenen dat instellingen met terugwerkende kracht langs een nieuwe meetlat worden gelegd. Voor deze indicator is daarom een norm gehanteerd op basis van het aantal SBU, met als bron het DUO-bestand 'Historisch overzicht crebo-opleidingen' (peildatum 1-10-2014). Voor de deelnemers (voorbeeld: instromers in 2012) geldt een positieve score als:

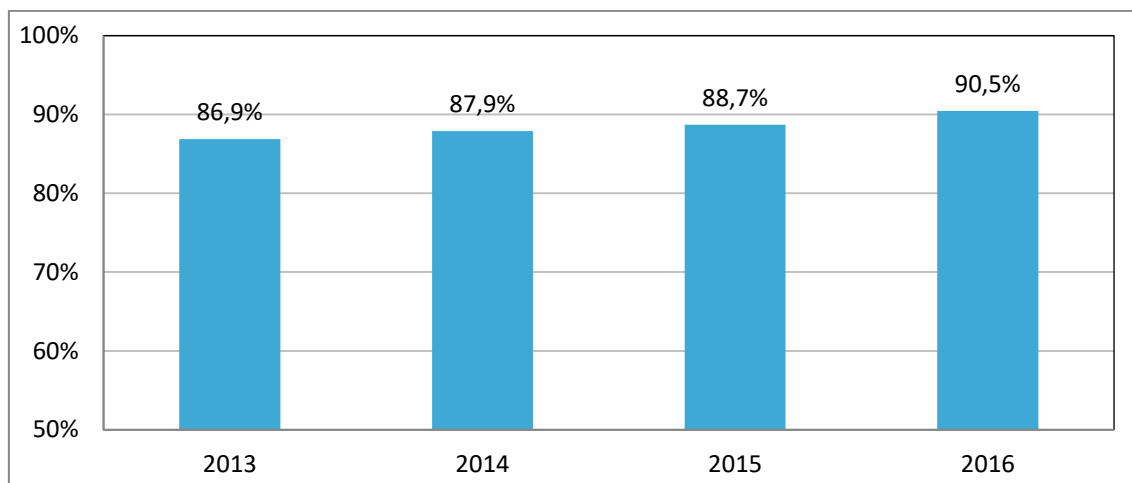
- a. $SBU \leq 1600$ en in 2012/2013 diploma gehaald, of
- b. $1600 < SBU \leq 3200$ en in 2012-2014 diploma gehaald, of
- c. $3200 < SBU \leq 4800$ en in 2012-2015 diploma gehaald, of
- d. $SBU > 4800$ en in 2012-2016 diploma gehaald.

Net als de vorige indicator kan ook de indicator 'diploma binnen nominale opleidingsduur' in de benchmark 2016 voor het eerst worden berekend voor de mbo-instellingen die in 2012 zijn ontstaan: Scalda, ROC TOP, MBO Utrecht en MBO Amersfoort. Voor 2016 (instroomjaar 2012) zijn deze instellingen meegenomen bij het berekenen van de gemiddelde score voor het mbo.

Diploma binnen nominale opleidingsduur voor de mbo-sector als geheel en naar soort instelling

De indicatoren die in de voorgaande hoofdstukken zijn beschreven - jaarresultaat, diplomaresultaat, succes eerstejaars en diploma na 4 jaar - hebben gemeenschappelijk dat de focus met name ligt op het halen van een diploma. Bij de indicator 'diploma binnen nominale opleidingsduur' wordt een ander aspect van studiesucces belicht (opleidingsduur). Uit overzicht 7.1 blijkt dat het percentage studenten dat binnen de nominale opleidingsduur een diploma haalt sinds 2013 geleidelijk toeneemt. In tegenstelling tot de indicatoren jaar- en diplomaresultaat en succes eerstejaars is geen sprake van een daling of stabilisatie van de scores in 2016. Mogelijk speelt de verkorting en intensivering van mbo-opleidingen hierbij een rol. Wel zijn er net als voorgaande jaren aanzienlijke verschillen in de ranking van de scholen o.b.v. enerzijds de diplomagerichte indicatoren en anderzijds deze indicator van opleidingsduur (zie ook hoofdstuk 11 en bijlage 2). Dat wijst er op dat het om andersoortige prestaties gaat.

Overzicht 7.1 – Diploma binnen nominale opleidingsduur 2013 - 2016

Overzicht 7.2 laat zien dat studenten die in 2012 instroomden in vakinstellingen iets vaker hun diploma binnen de nominale opleidingsduur hebben behaald dan bij roc's en aoc's.

Overzicht 7.2 – Diploma binnen nominale opleidingsduur 2013 – 2016 per soort instelling

	2013	2014	2015	2016
	diploma binnen nominale opleidingsduur voor instromers 2009	diploma binnen nominale opleidingsduur voor instromers 2010	diploma binnen nominale opleidingsduur voor instromers 2011	diploma binnen nominale opleidingsduur voor instromers 2012
	%	%	%	%
roc's	86,2	87,6	88,6	90,4
aoc's	88,7	88,8	89,4	89,7
vakinstellingen	93,5	90,7	89,1	93,3

Diploma binnen nominale opleidingsduur naar opleidings- en studentkenmerken

De uitsplitsing van de indicator naar opleidings- en studentkenmerken in overzicht 7.3 levert in grote lijnen hetzelfde beeld op als bij de in de vorige hoofdstukken beschreven diplomagerichte indicatoren voor studiesucces.

Op basis van het combineren van gegevens kan worden gesteld dat mbo-studenten die zonder vmbo-diploma zijn ingestroomd, niet alleen minder vaak een diploma halen maar daar ook wat langer over doen.

Overzicht 7.3 – Diploma binnen nominale opleidingsduur 2013 - 2016 naar opleidings- en studentkenmerken

		2013	2014	2015	2016
		diploma binnen nominale opleidingsduur voor instromers 2009	diploma binnen nominale opleidingsduur voor instromers 2010	diploma binnen nominale opleidingsduur voor instromers 2011	diploma binnen nominale opleidingsduur voor instromers 2012
		%	%	%	%
Niveau	1	75,4	78,7	76,3	77,5
	2	80,2	82,3	83,5	85,3
	3	84,8	85,3	86,8	89,1
	4	98,8	98,9	99,1	99,3
Leerweg	bbl	86,2	88,8	88,3	90,1
	bol-voltime	87,0	87,0	88,6	90,4
Opleidingssector	economie	90,8	90,7	91,4	92,8
	groen	88,7	88,8	89,4	89,7
	techniek	84,4	87,4	86,9	88,6
	zorg en welzijn	86,4	87,2	89,0	91,4
Geslacht	man	84,7	86,3	86,8	88,7
	vrouw	89,1	89,5	90,6	92,2
Leeftijdscategorie	jonger dan 23 jaar	85,5	85,9	87,5	89,7
	23 jaar en ouder	90,5	92,4	92,1	92,9
Etnische categorie	autochtoon	87,7	88,6	89,7	91,4
	westers allochtoon	87,1	87,9	87,6	89,7
	niet-westers allochtoon	83,5	85,0	86,0	87,9
Vo-vooropleidings- categorie	praktijkonderwijs	79,4	78,5	80,8	82,6
	vmbo zonder diploma	76,2	76,6	79,4	82,4
	havo/vwo zonder diploma	92,8	93,6	95,1	96,3
	vmbo B met diploma	77,1	77,7	80,2	83,4
	vmbo K met diploma	85,2	85,6	86,5	89,0
	vmbo G met diploma	93,6	92,6	93,4	95,2
	vmbo T met diploma	92,9	93,5	94,5	95,9
	havo/vwo met diploma	96,4	96,5	96,9	98,4
	vooropleiding vo onbekend	89,2	91,5	90,6	91,0
Lwoo	lwoo	79,1	79,5	81,6	84,7
	geen lwoo	88,1	88,5	90,0	91,9
Apc-gebied	apc-gebied	85,1	86,6	87,4	89,2
	geen apc-gebied	87,3	88,2	89,0	90,8

8 Kwalificatiewinst

'Kwalificatiewinst' is hier opgevat als het verschil tussen het behaalde diplomaniveau in het mbo en het niveau van vooropleiding in het vo. Om dit in kaart te brengen, is van gediplomeerden in een teljaar nagegaan welke vooropleiding vo zij hebben.

Per vooropleidingscategorie is een norm (minimaal behaald diplomaniveau in het mbo) voor kwalificatiewinst vastgesteld:

- vmbo (alle leerwegen) zonder diploma, PrO, vmbo-B met diploma: minimaal diploma niveau 2;
- vmbo-K met diploma: minimaal diploma niveau 3;
- vmbo-G of -T met diploma, havo/vwo met en zonder diploma: diploma niveau 4.

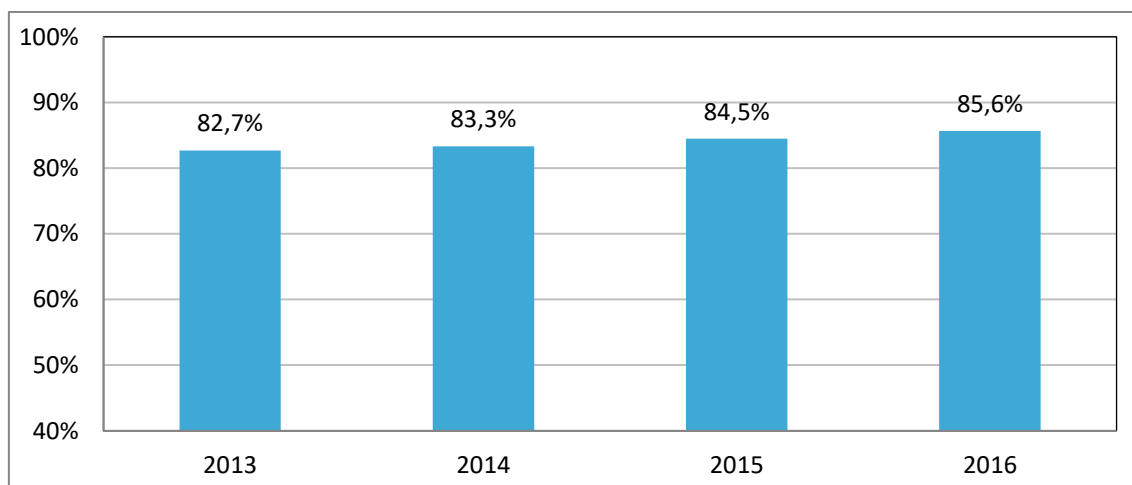
Bij deze indicator zijn ongediplomeerden buiten beschouwing gelaten. Dit geldt ook voor gediplomeerden op niveau 1 met als vooropleiding praktijkonderwijs of vmbo zonder diploma en voor deelnemers waarvan de vooropleiding vo onbekend is. Bij beide laatstgenoemde categorie ontbreekt informatie over het vooropleidingsniveau die nodig is om vast te stellen of aan de norm voor kwalificatiewinst is voldaan.

Kwalificatiewinst voor de mbo-sector als geheel en naar soort instelling

Net als bij de indicator diploma binnen nominale opleidingsduur zijn de overall scores m.b.t. de kwalificatiewinst de afgelopen jaren licht gestegen (overzicht 8.1).

De verschillen tussen de soorten instellingen zijn wat dit betreft gering (overzicht 8.2).

Overzicht 8.1 – Kwalificatiewinst 2013 - 2016

Overzicht 8.2 – Kwalificatiewinst 2013 – 2016 per soort instelling

	2013	2014	2015	2016
	%	%	%	%
roc's	82,7	83,3	84,5	85,7
aoc's	81,5	83,0	83,8	84,6
vakinstellingen	83,4	82,9	84,2	85,1

Kwalificatiewinst naar opleidings- en studentkenmerken

De uitsplitsing van de indicator kwalificatiewinst naar studentkenmerken laat in sommige opzichten een sterk afwijkend scorepatroon zien (vergeleken met de overige indicatoren). Het meest in het oog springt de hoge score voor niet-westerse allochtonen: zij halen vaker (minimaal) een diplomaniveau dat 'past' bij hun vooropleiding dan autochtone studenten. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat niet-westerse allochtonen vaker doorstromen naar een opleiding op hoger niveau en daar een diploma halen. In het volgende hoofdstuk komen we hierop terug. Overigens is het verschil tussen de etnische categorieën in 2016 wel iets kleiner geworden. Ook mbo-studenten die in het vmbo lwoo hebben gevolgd en studenten die in een apc-gebied wonen, voldoen vaker aan de norm voor kwalificatiewinst dan gemiddeld.

Overzicht 8.3 – Kwalificatiewinst 2013 - 2016 naar studentkenmerken

		2013	2014	2015	2016
		%	%	%	%
Geslacht	man	78,9	79,7	80,8	81,9
	vrouw	86,6	87,0	88,2	89,5
Leeftijdscategorie	jonger dan 23 jaar	83,7	84,3	85,1	86,1
	23 jaar en ouder	76,4	77,9	80,9	83,0
Etnische categorie	autochtoon	81,0	81,5	82,7	84,2
	westers allochtoon	82,5	83,2	84,5	86,0
	niet-westers allochtoon	90,7	91,3	92,2	91,9
Vo-vooropleidings-categorie	praktijkonderwijs	100,0	100,0	100,0	100,0
	vmbo zonder diploma	100,0	100,0	100,0	100,0
	havo/vwo zonder diploma	72,9	76,2	79,3	81,7
	vmbo B met diploma	98,0	98,1	99,0	99,4
	vmbo K met diploma	81,1	81,7	83,1	83,8
	vmbo G met diploma	70,1	71,1	71,8	73,6
	vmbo T met diploma	74,6	75,6	76,4	78,4
	havo/vwo met diploma	69,7	71,0	76,0	81,4
	vooropleiding vo onbekend				
Lwoo	lwoo	92,0	92,5	93,4%	93,9
	geen lwoo	80,3	80,9	82,0%	83,4
Apc-gebied	apc-gebied	85,3	86,0	87,1%	87,7
	geen apc-gebied	82,0	82,5	83,7%	85,1

De score van 100 procent bij de vooropleidingscategorieën praktijkonderwijs en vmbo zonder diploma is een gevolg van de operationalisering en afbakening van de populatie voor de indicator kwalificatiewinst. Omdat gediplomeerden op niveau 1 met als vooropleiding praktijkonderwijs of vmbo zonder diploma buiten de populatie vallen, voldoen de overige studenten uit deze vooropleidingscategorieën automatisch aan de norm voor deze indicator.

Behaald diplomaniveau naar vooropleiding vo

Overzicht 8.4 (volgende pagina) bevat de onderliggende data voor de scores op de indicator kwalificatiewinst. Het overzicht geeft zicht op het bereikte diplomaniveau per vooropleidingscategorie. Daarbij wordt, voor elk van de vooropleidingscategorieën afzonderlijk, het bereikte diplomaniveau in 2013 en in 2016 met elkaar vergeleken. Dan blijkt dat in het algemeen het bereikte diplomaniveau in 2016 iets hoger ligt dan in 2013. Afgezien van de moeilijk te duiden categorie studenten van wie de vooropleiding onbekend is, is dit het duidelijkst zichtbaar bij studenten die afkomstig zijn uit het praktijkonderwijs: in 2016 halen zij vaker een diploma op niveau 2 of hoger dan in 2013. Daarnaast halen deelnemers die - met of zonder diploma - afkomstig zijn uit het havo of vwo in 2016 vaker een diploma op niveau 4 dan in 2013.

Overzicht 8.4 – Behaald diplomaniveau van gediplomeerden 2013 en 2016, naar vooropleiding vo

		praktijk-onderwijs		vmbo zonder diploma		havo/vwo zonder diploma		vmbo B met diploma		vmbo K met diploma		vmbo G met diploma		vmbo T met diploma		havo/vwo met diploma		onbekend	
		2013	2016	2013	2016	2013	2016	2013	2016	2013	2016	2013	2016	2013	2016	2013	2016	2013	2016
	diploma niv. 4	0,8%	2,8%	13,1%	12,3%	71,6%	79,3%	14,7%	15,9%	47,3%	47,4%	69,0%	71,8%	74,3%	76,4%	65,9%	76,0%	18,3%	23,5%
	diploma niv. 3	5,3%	11,5%	14,9%	16,8%	17,6%	14,0%	29,9%	32,2%	32,8%	35,6%	21,5%	21,1%	17,3%	16,8%	20,7%	16,4%	23,1%	34,9%
	diploma niv. 2	41,1%	44,4%	39,4%	39,7%	10,2%	6,2%	53,0%	50,8%	19,6%	16,8%	9,4%	7,1%	8,2%	6,7%	12,6%	7,5%	40,8%	28,6%
	diploma niv. 1	52,8%	41,2%	32,5%	31,2%	0,6%	0,5%	2,3%	1,0%	0,3%	0,1%	0,2%	0,0%	0,2%	0,2%	0,8%	0,1%	17,7%	13,0%

9 Opstroom na diploma

Bij gediplomeerden in 2015/2016 is nagegaan of zij na het behalen van het diploma binnen de instelling zijn doorgestroomd naar een hoger niveau. Buiten beschouwing gelaten zijn:

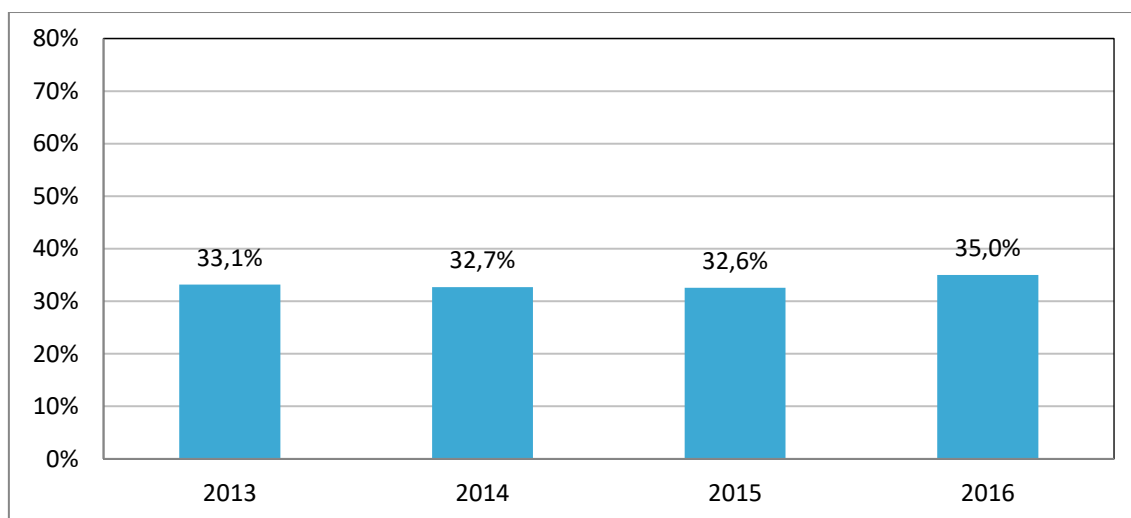
- gediplomeerden op niveau 4, omdat voor hen binnen het mbo geen opstroom mogelijk is (voor doorstroom naar het hbo: zie de volgende indicator);
- gediplomeerden met een vooropleiding hoger dan vmbo-K, omdat voor deze deelnemers opstroom na het behalen van een diploma (bijvoorbeeld: vmbo-T'ers die doorstromen van niveau 2 naar niveau 3) moeilijker te duiden is;
- deelnemers van wie de vooropleiding vo onbekend is.

Deelnemers met vooropleiding vmbo-K krijgen alleen een positieve score op deze indicator bij opstroom naar niveau 4; voor vmbo-B'ers ligt de norm bij opstroom naar niveau 3 of 4.

Opstroom na diploma voor de mbo-sector als geheel en naar soort instelling

Het percentage gediplomeerden dat er voor kiest om in de instelling verder te studeren op hoger niveau is, na een stabilisatie in 2015, in 2016 met 2,4 procent gestegen (overzicht 9.1). Dat is de grootste jaarlijkse stijging sinds 2011, het eerste jaar dat deze indicator wordt gemeten. Bij aoc's is de opstroom in 2016 het sterkst gestegen (overzicht 9.2), deze bevindt zich met 26 procent inmiddels op ongeveer hetzelfde niveau als in vakinstellingen. In roc's is de groep gediplomeerde opstroomers beduidend groter: 36 procent. Dat heeft vermoedelijk te maken met het bredere opleidingsaanbod in roc's.

Overzicht 9.1 – Opstroom na diploma 2013 - 2016

Overzicht 9.2 – Opstroom na diploma 2013 – 2016 per soort instelling

	2013	2014	2015	2016
	%	%	%	%
roc's	34,1	33,6	33,5%	35,9%
aoc's	23,6	22,5	21,6%	26,3%
vakinstellingen	25,3	27,3	27,5%	26,5%

Opstroom na diploma naar opleidings- en studentkenmerken

Overzicht 9.3 laat zien in welke mate de opstroompercentages verschillen naar student- en opleidingskenmerken. De lage opstroompercentages bij de bbl en de hierin dominante leeftijdscategorie studenten vanaf 23 jaar springen daarbij het meest in het oog. Bij deelnemers in de sector groen, op niveau 1 en in het praktijkonderwijs is de opstroom het meest gestegen.

In hoofdstuk 8 (kwalificatiewinst) is geconstateerd dat gediplomeerde niet-westerse allochtonen, studenten met een lwoo-achtergrond in het vmbo en studenten die in een apc-gebied wonen, vaker een diploma halen dat minimaal kan worden verwacht op basis van hun vooropleiding. Daarmee wijken de scores voor deze indicator af van de eerder in dit rapport beschreven indicatoren. Overzicht 9.3 laat zien dat een plausibele verklaring hiervoor is dat deze studentcategorieën na het behalen van een diploma binnen de instelling vaker verder studeren in een opleiding op hoger niveau.

Nadere analyses naar de verschillen in opstroompercentages tussen etnische categorieën wijzen uit dat niet-westerse allochtonen over de hele linie - d.w.z. ongeacht het niveau van het behaalde diploma - na het halen van een diploma vaker opstromen dan autochtone studenten. In het studiejaar 2015/2016 zijn de opstroompercentages voor niet-westerse allochtone studenten (tussen haakjes autochtone studenten) per diplomaniveau als volgt:

- opstroom na behalen diploma niveau 1: 54,3 procent (47,2 procent);
- opstroom na behalen diploma niveau 2: 43,7 procent (35,1 procent);
- opstroom na behalen diploma niveau 3: 37,1 procent (24,2 procent).

Het verschil tussen de etnische categorieën is dus het grootst bij studenten met een diploma op niveau 3: niet-westerse allochtonen stromen aanzienlijk vaker door naar niveau 4 dan autochtone studenten.

In combinatie met eerdere bevindingen kan gesteld worden dat niet-westerse allochtone studenten vaker zonder diploma de instelling verlaten dan autochtone studenten, maar dat degenen die wel een diploma halen er vaker voor kiezen om een opleiding op hoger niveau te volgen. Bij deze conclusies past wel een zeker voorbehoud omdat de populaties voor de diverse indicatoren voor studiesucces van elkaar verschillen.

Overzicht 9.3 – Opstroom na diploma 2013 - 2016 naar opleidings- en studentkenmerken

		2013	2014	2015	2016
		%	%	%	%
Niveau	1	44,8	44,3%	46,7%	51,0%
	2	34,0	33,7%	34,4%	37,5%
	3	27,1	26,8%	25,4%	27,2%
	4				
Leerweg	bbl	20,1	19,4%	20,4%	22,1%
	bol-voltime	42,7	41,1%	39,6%	41,6%
Opleidingssector	economie	37,1	35,7%	34,7%	36,0%
	groen	23,6	22,6%	21,8%	26,5%
	techniek	24,5	24,4%	28,8%	31,5%
	zorg en welzijn	35,0	34,9%	34,0%	36,8%
Geslacht	man	30,9	30,5%	30,2%	32,4%
	vrouw	35,9	35,5%	35,5%	38,1%
Leeftijdscategorie	jonger dan 23 jaar	34,8	34,5%	34,3%	37,2%
	23 jaar en ouder	14,9	15,3%	16,7%	17,5%
Etnische categorie	autochtoon	29,2	29,0%	29,0%	31,4%
	westers allochtoon	35,5	34,9%	35,7%	39,4%
	niet-westers allochtoon	44,9	43,0%	41,8%	43,9%
Vo-vooropleidings-categorie	praktijkonderwijs	37,2	36,9%	35,2%	41,8%
	vmbo zonder diploma	43,3	42,3%	41,3%	42,9%
	havo/vwo zonder diploma				
	vmbo B met diploma	37,0	36,3%	36,8%	40,2%
	vmbo K met diploma	20,1	20,6%	20,5%	21,6%
	vmbo G met diploma				
	vmbo T met diploma				
	havo/vwo met diploma				
	vooropleiding vo onbekend				
Lwoo	lwoo	35,9	35,1%	35,2%	37,7%
	geen lwoo	31,4	31,2%	30,8%	33,1%
Apc-gebied	apc-gebied	38,5	38,1%	37,2%	40,0%
	geen apc-gebied	31,3	30,9%	30,9%	33,2%

10 Doorstroom van mbo naar hbo

De doelgroep voor de indicator doorstroom mbo-hbo bestaat uit gediplomeerden op niveau 4. De indicator wordt uitgedrukt in het percentage instellingsverlaters met een diploma op niveau 4 die op 1 oktober van het volgende teljaar staan ingeschreven in het hbo. Het gaat dus om de *directe* doorstroom van mbo naar hbo. De indirecte (vertraagde) doorstroom wordt in dit hoofdstuk wel gepresenteerd, maar niet betrokken in de berekening van de indicator.

Bij het berekenen van de doorstroom mbo-hbo is gebruik gemaakt van een DUO-bestand met data op geaggregeerd niveau. Hierdoor is het vooralsnog niet mogelijk om uitsplitsingen te maken naar opleidings- en studentkenmerken. De opzet is om in een later stadium de informatie te verrijken en uit te splitsen naar opleidings- en deelnemerskenmerken. Ook wordt er naar gestreefd om in volgende benchmarks het studiesucces van de mbo-doorstromers in het hbo in kaart te brengen.

In dit hoofdstuk wordt eerst de totale doorstroom mbo – hbo beschreven. Met ‘totaal’ wordt bedoeld: alle mbo-verlaters - ongeacht of zij een diploma hebben behaald en op welk niveau - die direct na hun afstuderen of in een later stadium (indirecte doorstroom) instromen in het hbo. Voor het vergelijken van instellingen en voor het vergelijken van de doorstroom over de verschillende jaren is een smallere definitie van doorstroom noodzakelijk: de directe doorstroom van mbo-ge diplomeerden op niveau 4. Dit is het onderwerp van het tweede deel van dit hoofdstuk.

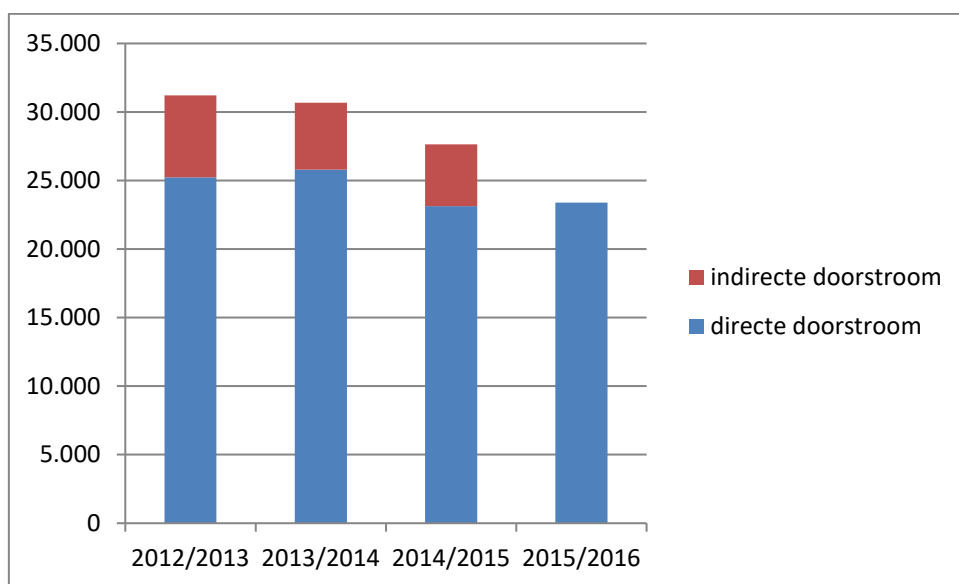
Totale doorstroom mbo - hbo

De meeste doorstromers mbo - hbo schrijven zich direct of kort na het behalen van een diploma op niveau 4 in voor een opleiding in het hbo. Er zijn echter ook mbo niveau 4 gediplomeerden die pas in latere jaren naar het mbo doorstromen (indirecte doorstroom). Ook is sprake van doorstroom (direct en indirect) van deelnemers die in het mbo een diploma op een lager niveau hebben gehaald of zonder mbo-diploma naar het hbo doorstromen.

Overzicht 10.1 en het bijbehorende overzicht 10.2 betreffen alle doorstromers naar het hbo van mbo-schoolverlaters per mbo-uitstroomjaar, ongeacht het niveau van het behaalde diploma in het mbo en ongeacht het jaar van instroom in het hbo.

De overzichten laten zien dat de *indirecte doorstroom* vanaf 2012/2013 elk jaar afneemt; in 2015/2016 is die logischerwijs 0. De *directe* doorstroom naar het mbo vertoont een wat grillig verloop: tussen 2012/2013 en 2013/2014 is deze licht gestegen, het jaar erna vrij fors gedaald en in 2015/2016 weer iets gestegen. De daling in 2014/2015 lijkt dus vooralsnog geen voorbode van een structurele afname van de doorstroom mbo - hbo te zijn geweest. Wel ligt de doorstroom ondanks de lichte toename in 2015/2016 nog niet op het niveau van vóór de daling in 2014/2015.

Overzicht 10.1 – Directe en indirecte doorstroom van mbo naar hbo 2012/2013 - 2015/2016

Overzicht 10.2 – Aantal directe en indirecte doorstromers mbo - hbo 2012/2013 - 2015/2016 (aantallen behorend bij overzicht 10.1)

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
directe doorstroom	25.224	25.797	23.142	23.394
indirecte doorstroom	5.984	4.872	4.498	0
<i>Totale doorstroom</i>	31.208	30.669	27.640	23.394

Het overgrote deel van de doorstromers naar het hbo heeft een mbo-diploma behaald op niveau 4. In 2015/2016 ging het om 22.489 mbo-gediplomeerden op niveau 4 (overzicht 10.3).

Overzicht 10.3 – Directe en indirecte doorstroom mbo-hbo 2012/2013 - 2015/2016, naar diplomaniveau in het mbo

type doorstroom	hoogste mbo-diploma	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
directe doorstroom	geen diploma	906	792	722	728
	diploma niveau 1 t/m 3	316	271	202	177
	diploma niveau 4	24.002	24.734	22.218	22.489
	<i>totaal directe doorstroom</i>	25.224	25.797	23.142	23.394
indirecte doorstroom	geen diploma	1.225	891	385	0
	diploma niveau 1 t/m 3	403	284	152	0
	diploma niveau 4	4.356	3.697	3.961	0
	<i>totaal indirecte doorstroom</i>	5.984	4.872	4.498	0
<i>totaal direct + indirect</i>		31.208	30.669	27.640	23.394

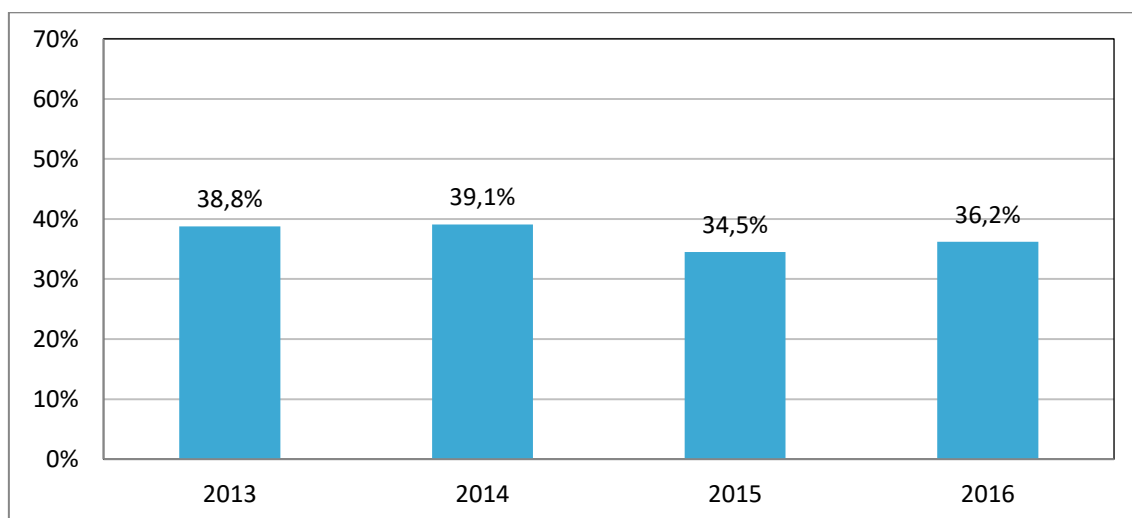
Uit overzicht 10.3 blijkt dat ook studenten met een lager diplomaniveau of zonder mbo-diploma naar het hbo doorstromen. Omdat gegevens over de vooropleiding vo in het gehanteerde doorstroombestand ontbreken, kan niet worden nagegaan in hoeverre deze mbo-schoolverlaters al dan niet een havo/vwo vooropleiding hebben.

De directe doorstroom mbo – hbo van mbo-gediplomeerden niveau 4

Om de doorstroom mbo-hbo van jaar tot jaar te kunnen vergelijken, is vanaf overzicht 10.4 de indirecte doorstroom buiten beschouwing gelaten. Hetzelfde geldt voor mbo-afgestudeerden zonder diploma of met een diploma lager dan niveau 4. 'Doorstroom' heeft in de nu volgende tekst dus betrekking op de *directe doorstroom van mbo-gediplomeerden niveau 4* naar het hbo. Voor het berekenen van doorstroompercentages is het aantal doorstromers onder deze groep gedeeld door het totaal aantal mbo-gediplomeerden op niveau 4.

Het percentage doorstromers voor de mbo-sector als geheel heeft zich na de daling in 2015 in 2016 enigszins hersteld en draagt nu 36,2 procent (zie overzicht 10.2). De toename van 34,5 naar 36,2 procent is sterker dan de absolute stijging van het aantal doorstromers (+252, zie overzicht 10.2) doet vermoeden. Dat komt doordat het totaal aantal mbo-gediplomeerden op niveau 4 waarop het percentage doorstromers is berekend, in 2016 kleiner is dan in 2015.

Overzicht 10.4 – Percentage doorstromers mbo–hbo van 2012/2013 tot 2015/2016 (directe doorstroom van mbo-gediplomeerden niveau 4)

Bij roc's is het percentage mbo-gediplomeerden niveau 4 dat doorstroomt naar het hbo hoger dan bij vakinstellingen en aoc's (overzicht 10.5). Overzicht 10.6 geeft de aantallen waarop de doorstroompercentages voor het schooljaar 2015/2016 zijn berekend.

Overzicht 10.5 – Percentage doorstromers mbo-hbo 2013 - 2016 per soort instelling (directe doorstroom van mbo-gediplomeerden niveau 4)

	2013	2014	2015	2016
	%	%	%	%
roc's	39,1%	39,5%	35,1%	36,8%
aoc's	31,2%	33,1%	28,2%	31,6%
vakinstellingen	38,7%	37,0%	30,8%	31,7%

Overzicht 10.6 – Aantallen en percentage doorstromers mbo – hbo 2015/2016 naar soort instelling (directe doorstroom van mbo-gediplomeerden niveau 4)

	roc's	aoc's	vakinstellingen	Totaal
a. aantal directe doorstromers niveau 4	20.334	854	1.301	22.489
b. aantal gediplomeerden niveau 4	55.272	2.701	4.106	62.079
c. % directe doorstromers niveau 4 (a./b.)	36,8%	31,6%	31,7%	36,2%

11 Samenvatting

In 2006 verscheen de eerste sectorrapportage van de Benchmark MBO. In de daaropvolgende jaren zijn de bouwstenen van de benchmark, waaronder de bouwsteen studiesucces, volgens een groeimodel verder uitgebouwd. Het primaire doel van de Benchmark MBO, bouwsteen studiesucces is echter vanaf de start onveranderd: het aanreiken van gegevens over studiesucces aan de hand waarvan onderwijsinstellingen kunnen zien waar zij hun prestaties kunnen verbeteren.

In deze sectorrapportage ligt het accent op het mbo als geheel. Naast deze overkoepelende sectorrapportage omvat de benchmark mbo, bouwsteen studiesucces voor de afzonderlijke mbo-instellingen nog de volgende bestanddelen: een instellingsrapport waarin instellingsspecifieke gegevens over studiesucces kunnen worden vergeleken met die van het mbo als geheel, een excel-bestand met het jaarresultaat per beroepsopleiding, en een interactieve portal waarin instellingen hun studiesucces kunnen vergelijken met dat van andere mbo-instellingen.

De Benchmark MBO, bouwsteen studiesucces is in opdracht en onder regie van de MBO Raad uitgevoerd door KBA Nijmegen. De cijfers zijn ontleend aan ééncijferbestanden van BRON die zijn bewerkt en aangeleverd door DUO.

De voorgaande hoofdstukken geven een dwarsdoorsnee van de mbo-sector en het studiesucces in het mbo. In dit slothoofdstuk worden de belangrijkste uitkomsten van de benchmark 2016 op een rij gezet, wat betreft de (ontwikkeling van de) mbo-studentenpopulatie en wat betreft het studiesucces. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een korte methodische beschouwing op de uitkomsten.

11.1 De mbo-studentenpopulatie

Na eerdere jaren van forse groei is tussen 2011 en 2015 sprake geweest van een daling van het aantal studenten in het mbo. Deze daling is in 2016 tot stilstand gekomen; er is sprake van een lichte toename. Per 1-10-2016 telde het mbo in totaal 492.755 studenten, een stijging van ruim 8.000 (1,8 procent) in vergelijking met een jaar eerder.

Zowel in de bbl als in de bol is het aantal studenten in 2016 licht gestegen. De toename in de *bol* komt vrijwel volledig ten goede aan niveau 4; daarnaast zijn er iets meer bol-deelnemers in de entree-opleiding. Op niveau 2 en 3 het aantal bol-ers licht gedaald. De toename in de *bbl* komt voornamelijk voor rekening van niveau 3 en 4 en in zeer lichte mate niveau 2; in de entree is het aantal bbl-ers in 2016 iets gezakt. Het resultaat van deze bewegingen is dat zowel in absolute zin (aantal studenten) als in relatieve zijn (aandeel studenten) niveau 4 in 2016 verder is gegroeid en niveau 2 verder is gekrompen.

In 2016 kan niveau 2 dus nog niet profiteren van het herstel van de economie en van de bbl. Op de eerste plaats omdat van herstel van de bbl nog maar beperkt sprake is - vooralsnog is slechts een fractie van de daling in de crisisjaren 'goedgemaakt' - en de toename van de bbl in 2016 vooral aan niveau 3 en 4 ten goede is gekomen. Op de tweede plaats omdat met name niveau 2 de afgelopen jaren te lijden heeft van de afname van het aantal leerlingen in het vmbo-B; niveau 2 is vaak het instroomniveau van vmbo-B'ers.

Als we kijken naar de leeftijd van studenten zien we dat er in 2016 vooral meer instroom is van jonge studenten (jonger dan 18 jaar); dit geldt voor zowel bbl als bol. Bij de overige leeftijdsgroepen is de instroom in de bol iets afgenomen en in de bbl iets gestegen. Al met al heeft

de instroom van studenten van ouder dan 30 jaar zich na forse dalingen in voorgaande jaren enigszins hersteld.

Door een verandering in de toedeling van opleidingen naar sector in de gehanteerde DUO-bestanden - met name zijn enkele opleidingen die voorheen onder techniek of economie vielen in 2016 ondergebracht bij 'combinatie van sectoren' - is een vergelijking tussen de *opleidingssectoren* in 2016 en eerdere jaren niet goed mogelijk.

11.2 Studiesucces

In deze sectorrapportage zijn acht indicatoren voor studiesucces beschreven. Bij de selectie van de indicatoren is gezocht naar een balans tussen indicatoren die betrekking hebben op het behalen van een diploma en indicatoren die betrekking hebben op andere aspecten van studiesucces, zoals de opleidingsduur, het niveau van het behaalde diploma (in relatie tot de vooropleiding van de deelnemer) en de (opwaartse) doorstroom binnen het mbo en naar het hbo. In deze paragraaf gaan we eerst in op de indicator jaarresultaat. Vervolgens passeren de overige indicatoren de revue die het behalen van een diploma centraal stellen: diplomaresultaat, succes eerstejaars en diploma na 4 jaar. Ten slotte wordt ingegaan op de indicatoren die studiesucces vanuit een andere invalshoek benaderen: diploma binnen nominale opleidingsduur, kwalificatiewinst, opstroom na diploma en doorstroom mbo-hbo.

Jaarresultaat

Nadat het jaarresultaat in het mbo tussen 2008 en 2015 elk jaar is toegenomen, is het in 2016 voor het eerst gedaald. Het gaat om een vrij lichte daling van -0,8 procent (van 74,2 procent naar 73,4 procent) waarvan nog niet te zeggen is of al dan niet sprake is van een incident. In hoofdstuk 3 is nagegaan of de daling van het jaarresultaat met behulp van data die in de benchmark is bewerkt en geanalyseerd, nader is te duiden. Samengevat zijn de bevindingen als volgt:

- De daling van het jaarresultaat heeft zich in een groot deel van de mbo-instellingen (43 van de 66) en bij vrijwel alle opleidings- en studentcategorieën voorgedaan. De daling wordt met andere woorden niet veroorzaakt door een kleine groep instellingen of door specifieke studentcategorieën of opleidingen.
- Naast het jaarresultaat is ook het diplomaresultaat in 2016 gedaald. Voor de andere indicatoren van deze benchmark en voor vsv geldt dit niet. Er is dus in 2016 geen sprake van een verslechtering van het studiesucces over de hele linie.
- Van de afname van het jaarresultaat met 0,8 procent komt 0,5 procent voor rekening van de gegroeide groep studenten die ongediplomeerd switchen naar een andere mbo-instelling. Dit zijn dus wel ongediplomeerde instellingsverlaters maar geen mbo-verlaters; het aantal ongediplomeerde mbo-verlaters ligt in 2016 0,3 procent hoger dan in 2015.
- De daling van het jaarresultaat lijkt niet of nauwelijks verband te houden met veranderingen in de samenstelling van studentenpopulatie, voor zover die met behulp van de databestanden in kaart kan worden gebracht.
- Er zijn geen tekenen die erop wijzen dat het lagere jaarresultaat samenhangt met een minder groot aantal 'doorstudeerders' (studenten die na het halen van een diploma binnen de instelling verder studeren).

Bovenstaande is een eerste cijfermatige duiding op basis van analyses op DUO-databestanden over twee schooljaren. Volgend jaar zal duidelijk worden of de daling van het jaarresultaat in 2016

een incident is geweest of het begin van een trend. Het duiden van de bevindingen kan bij een volgende benchmark een steviger basis krijgen als de ontwikkeling van het jaarresultaat en de overige indicatoren voor meerdere jaren in samenhang worden geanalyseerd.

Diplomaresultaat, succes eerstejaars en diploma na 4 jaar

Uit de rapportages van de afgelopen jaren blijkt dat de score patronen voor diplomaresultaat sterk verwant zijn aan die van jaarresultaat. Het is in dit licht dan ook niet verwonderlijk dat ook bij het diplomaresultaat in 2016 een eind is gekomen aan een ononderbroken stijgende lijn vanaf 2008. Het diplomaresultaat bedraagt in 2016 74,3 procent, 0,9 procent lager dan in 2015 en ongeveer op hetzelfde niveau als in 2014.

Het succes van eerstejaars studenten in het mbo is in 2016 niet veranderd: 84,5 procent van de eerstejaars in 2015 studeert in 2016 nog bij dezelfde instelling of heeft de instelling met een diploma verlaten. In tegenstelling tot het jaar- en diplomaresultaat is het succes van eerstejaars dus niet gedaald; wel is na jaren van stijging in 2016 pas op de plaats gemaakt.

De indicator 'diploma na 4 jaar' laat in 2016 (instromers 2012) nog steeds een toename zien: 69,8 procent, tegen 67,2 procent in 2015. Bij deze indicator, die betrekking heeft op een periode van 4 jaar, werkt het toegenomen studiesucces van de afgelopen jaren nog door in de score.

De overige vier indicatoren

Tussen 2011 en 2014 waren de scores voor de indicatoren die andere aspecten van studiesucces belichten - diploma binnen nominale opleidingsduur, kwalificatiewinst, opstroom na diploma en doorstroom mbo-hbo – door de jaren heen vrij stabiel: er deden zich geen grote verschuivingen voor in de prestatiescores. Vanaf 2015 begonnen zich patronen af te tekenen, die deels wel en deels niet in 2016 hebben doorgezet:

- de indicatoren 'diploma binnen nominale opleidingsduur' en 'kwalificatiewinst' laten een geleidelijke stijging zien;
- de indicator opstroom na diploma is in 2016 na jaren van stabiele scores gestegen, van 32,6 procent naar 35,0 procent;
- de doorstroom van mbo naar hbo nam in 2015 (studiejaar 2014/2015) fors af na in voorgaande jaren geleidelijk te zijn toegenomen. In 2016 lijkt sprake van een licht herstel.

De scorepatronen voor deze vier indicatoren lopen dus onderling uiteen en verschillen ook van de bovengenoemde diplomagerichte indicatoren jaar- en diplomaresultaat, succes eerstejaars en diploma na 4 jaar. Dit geldt in versterkte mate op het niveau van de afzonderlijke mbo-instellingen. Dat betekent dat een stijging van het rendement (in termen van behaalde diploma's) niet vanzelfsprekend gepaard gaat met betere prestaties op het gebied van opleidingsduur, behaald diplomaniveau of gediplomeerde doorstroom.

11.3 Naar een verdere verrijking van de benchmark

Tot slot van deze rapportage beschouwen we enkele bevindingen van de Benchmark mbo 2016 vanuit een methodische invalshoek.

Aansluitend op de hierboven beschreven samenhang tussen de scorepatronen bij de acht indicatoren voor studiesucces, is in overzicht 11.1 te zien in welke mate en in welke richting deze indicatoren - op het niveau van de mbo-sector als geheel - *statistisch* samenhangen. Het beeld

komt in grote lijnen overeen met dat uit de benchmark 2015; op detailniveau zijn er verschillen. Het overzicht bevestigt de eerder beschreven sterke onderlinge samenhang tussen de vier diplomagerichte indicatoren jaarresultaat, diplomaresultaat, succes eerstejaars en diploma na 4 jaar (hoge waarde voor Pearson's r). De samenhang tussen deze vier diplomagerichte indicatoren en de overige indicatoren is duidelijk minder sterk en deels negatief. Voor het eerst zijn ook enkele negatieve samenhangen statistisch significant, bijvoorbeeld tussen enerzijds jaar- en diplomaresultaat en anderzijds kwalificatiewinst. Dit betekent dat instellingen met een relatief hoge score voor jaar- of diplomaresultaat vaker dan gemiddeld relatief laag scoren op kwalificatiewinst, en vice versa. Opvallend zijn verder de sterke samenhang tussen de 'doorstroomgerichte' indicatoren opstroom na diploma, doorstroom mbo-hbo en ook kwalificatiewinst.

Verschillen tussen 2016 en 2015 zijn er onder meer wat betreft op de doorstroom mbo-hbo: in 2016 is er een sterkere samenhang met kwalificatiewinst en opstroom na diploma. Ook is er in 2016 een sterkere samenhang tussen de indicatoren kwalificatiewinst en opstroom na diploma. Bij het duiden van de correlaties in overzicht 11.1 moet rekening worden gehouden met verschillen in de (afbakening van de) populatie van de indicatoren en de mogelijke invloed hiervan op de patronen in het overzicht¹¹.

Overzicht 11.1 – Correlatie tussen de acht indicatoren van studiesucces 2016 (Pearson's r)

Indicator	jaar- resultaat	diploma- resultaat	succes eerste- jaars	diploma na 4 jaar	nominale opleidings- duur	kwalifi- catie- winst	opstroom na diploma	door- stroom naar hbo ¹
jaarresultaat		,96*	,75*	,65*	,03	-,29*	-,23	-,24*
diplomaresultaat			,75*	,64*	,08	-,29*	-,15	-,19
succes eerstejaars				,34*	,05	,01	,07	,02
diploma na 4 jaar					,09	,24	,19	,15
diploma binnen nominale opleidingsduur						,57*	,07	,08
kwalificatiewinst							,44*	,51*
opstroom na diploma								,57*

* statistisch significant ($p < .05$)

Meerwaarde van de aanvullende indicatoren voor studiesucces

Voor het vierde jaar zijn in deze rapportage naast jaar- en diplomaresultaat zes aanvullende indicatoren voor studiesucces betrokken. Doel hiervan is het verkrijgen van een breder en evenwichtiger beeld van de prestaties van de mbo-instellingen. De bevindingen lijken de meerwaarde van de aanvullende indicatoren te bevestigen. Bovenstaande scorepatronen op sectorniveau wijzen erop dat de nieuwe indicatoren inderdaad andere dimensies van studiesucces meten. Daarnaast variëren ook bij veel instellingen de 'benchmarkscores' (de positie in de rangorde van de scholen) aanzienlijk per indicator.

Op het niveau van de afzonderlijke student- of opleidingscategorieën leveren de scores op de indicatoren voor studiesucces een heterogeen beeld op. Bij sommige studentcategorieën zijn de scores over de hele linie relatief laag. Dit geldt bijvoorbeeld voor mannen t.o.v. vrouwen. Voor andere studentcategorieën liggen de prestaties bij sommige indicatoren onder, en bij andere

¹¹ Vanwege deze verschillen in populatie is een vergelijking tussen de indicatoren op deelnemerniveau niet mogelijk. Het overzicht is gebaseerd op een analyse van de percentagescores op instellingsniveau.

boven het gemiddelde van de mbo-sector. Dit is bijvoorbeeld het geval voor studenten van niet-westerse komaf: zij halen naar verhouding minder vaak een diploma (relatief lage scores voor bijvoorbeeld jaar- en diplomaresultaat) maar wat betreft de indicatoren kwalificatiewinst en opstroom zijn de scores bovengemiddeld. Dergelijke patronen kunnen van belang zijn als sturingsinformatie voor de sector en de afzonderlijke instellingen; wel vraagt het nog om nadere analyses om de bevindingen beter te kunnen duiden en om de mogelijke invloed van de verschillende afbakening van de onderzoekspopulatie van de diverse indicatoren te verdisconteren.

Anticiperen op nieuw beleid

Het mbo-veld heeft te maken met een groot aantal beleidsinterventies die op verschillende momenten van kracht zijn geworden of nog moeten worden. De beleidsinterventies hebben onder meer te maken met:

- het verkorten en intensiveren van opleidingen;
- aanpassingen in de bekostigingssystematiek (cascademodel, verrekenen eerder behaalde diploma's);
- het invoeren en apart positioneren van de entreeopleiding;
- het verdwijnen van de drempelloze instroom op niveau 2;
- het toelatingsrecht mbo en de vervroegde aanmelddatum;
- kwaliteitsafspraken op het gebied van o.a. studiewaarde, bpv, excellentie;
- de herziening van de kwalificatiestructuur, inclusief de introductie van keuzedelen;
- wetgeving m.b.t. macrodoelmatigheid;
- het niet meer bekostigen van de deeltijd-bol en (gedeeltelijk) van examendeelnemers;
- nieuwe leerwegen of -routes, al dan niet in experimentvorm (vakmanschaps- en technologieroute, derde leerweg, gecombineerde leerweg bol-bbl).

Deze beleidsinterventies - alsmede interventies die niet direct op het mbo zijn gericht, zoals de vernieuwingen in het vmbo en het nieuwe leenstelsel voor studenten in het hoger onderwijs - zullen in meer of mindere mate invloed hebben op de centrale thema's van deze sectorrapportage. Het is niet het doel van deze benchmark om die invloed in kaart te brengen; daarvoor zou ook meer nodig zijn dan analyse van data. Wel lijkt er aanleiding om de komende jaren de bevindingen van de benchmark waar dat zinvol is te plaatsen in de context van de huidige beleidsontwikkelingen, om zo de bruikbaarheid van de uitkomsten in termen van sturingsinformatie verder te vergroten. Op enkele plaatsen in dit rapport is dit gebeurd, zoals ten aanzien van de instroom en het studiesucces van gediplomeerde en ongediplomeerde vmbo-leerlingen in de entree-opleiding en op niveau 2 (in verband met het verdwijnen van de drempelloze instroom en de introductie van de entree-opleiding). De in deze sectorrapportage beschreven bevindingen geven aanleiding om de komende jaren een aantal andere mogelijke samenhangen in het oog te houden, bijvoorbeeld tussen:

- de ontwikkeling van de indicator 'nominale opleidingsduur' en 1) het verkorten van opleidingen en 2) de aanpassingen in de bekostiging;
- de ontwikkeling van de scores voor 'opstroom na diploma' en de aanpassing van de bekostiging;
- de doorstroom mbo-hbo en het nieuwe leenstelsel voor het hoger onderwijs;
- de omvang en verdeling van de instroom en het toelatingsrecht mbo;

Het is aan het werkveld om te beoordelen in hoeverre de gewijzigde beleidscontext implicaties heeft voor de (definities/operationalisering van de) indicatoren voor studiesucces en voor de wijze waarop de bevindingen in deze sectorrapportage worden gepresenteerd. We geven daarbij

in overweging om bij benchmark-rapportage over 2017 de indicator 'diploma binnen nominale opleidingsduur' aan te passen in verband met het verkorten van opleidingen. Studenten die 2014 begonnen aan een driejarige niveau 4 opleiding halen 'volgens de norm' in 2017 hun diploma. De relevantie van de indicator 'diploma binnen nominale opleidingsduur' kan worden vergroot als met deze verkorting rekening wordt gehouden.

Bijlage 1 – Jaarresultaat 2013-2016 per mbo-instelling

	Jaarresultaat			
	2013	2014	2015	2016
	%	%	%	%
00GT ROC Albeda College	66,5	68,4	70,0%	67,6%
01AA Landstede	70,8	74,8	75,9%	74,2%
01IC AOC Oost	79,8	77,1	83,7%	76,9%
01NJ AOC Terra	77,1	75,6	75,8%	79,3%
01OE Wellantcollege	73,7	75,6	76,7%	76,1%
02OV Leidse instrumentmakers School	62,5	52,7	68,1%	70,0%
02PA Mediacollege Amsterdam	59,3	67,7	67,2%	62,0%
02PG Hout en Meubileringscollege	71,2	76,0	71,2%	72,5%
02PK Nimeto Utrecht	73,4	78,0	76,5%	76,2%
02PN Cibap	69,3	77,4	83,4%	79,8%
04CY ROC Rivor	88,5	88,7	75,6%	83,5%
04EU ROC Kop van Noord-Holland	76,1	76,7	75,5%	73,2%
04FO ROC Koning Willem I	73,3	76,0	75,5%	77,6%
04NZ Soma College	87,2	83,8	86,4%	85,3%
05EA Scheepvaart en Transport College	74,2	69,6	73,0%	71,8%
08PG ROC Friese Poort	79,2	78,6	81,1%	78,7%
09MR Hoornbeek College	88,7	88,2	88,8%	88,5%
11UL Edudelta Onderwijsgroep	76,4	69,1	79,1%	74,5%
12VI Nordwin College	80,8	78,8	78,7%	80,4%
13US AOC De Groene Welle	78,9	77,4	80,5%	79,1%
14NZ Menso Alting College Mbo	76,2	78,7	79,6%	72,9%
14YD Lentiz	81,5	84,5	81,2%	82,3%
17WH SVO Opleidingen	62,8	78,0	83,0%	80,9%
20MQ ROC Da Vinci College	69,3	74,2	72,6%	69,9%
21CS Citaverde College	78,5	80,3	77,8%	78,6%
21CY Prinsentuin College	70,4	70,4	75,7%	78,0%
23JA Grafisch Lyceum Rotterdam	72,3	70,6	70,8%	69,4%
23KG Grafisch Lyceum Utrecht	63,4	72,5	74,7%	73,9%
24ZZ ROC Graafschap College	76,2	76,0	77,7%	79,7%
25EF AOC Clusius College	79,2	77,0	80,0%	78,9%
25GV Groenhorst	76,7	76,7	73,1%	75,4%
25LF ROC Rijn IJssel	67,6	68,5	70,1%	68,5%
25LG ROC Friesland College	71,9	74,4	75,5%	71,4%
25LH ROC Midden Nederland	68,1	73,2	73,5%	73,1%
25LJ ROC Ter AA	76,1	78,8	71,8%	73,2%
25LN ID College	72,6	73,5	69,5%	67,9%
25LP ROC Zadkine	70,4	64,9	68,4%	69,8%
25LR ROC Flevoland	74,2	71,1	64,8%	66,7%

	Jaarresultaat			
	2013	2014	2015	2016
	%	%	%	%
25LT ROC Gilde Opleidingen	78,6	77,3	76,1%	73,7%
25LU ROC Alfa College	72,2	75,1	75,8%	76,0%
25LV SG De Rooi Pannen	75,5	73,9	75,5%	77,1%
25LW ROC Noorderpoortcollege	70,7	73,5	74,5%	72,0%
25LX ROC West Brabant	72,5	77,0	75,4%	75,6%
25LZ ROC Tilburg	79,4	79,3	78,4%	73,6%
25MA ROC Leiden	61,7	66,1	56,9%	67,7%
25MB Summa College	71,4	69,4	76,8%	75,2%
25PJ Deltion College	75,3	75,2	76,1%	73,9%
25PL ROC Leeuwenborgh	66,8	74,4	74,5%	76,5%
25PM ROC Onderwijsgroep A12	71,1	72,1	74,4%	73,4%
25PN ROC Nijmegen	76,1	76,7	78,0%	77,4%
25PT ROC Horizon College	76,1	75,9	78,2%	75,1%
25PU ROC Arcus College	65,8	66,3	64,8%	65,5%
25PV Scalda	72,5	77,6	77,8%	78,2%
25PW ROC Drenthe College	70,3	75,3	74,9%	74,2%
25PX ROC Nova College	71,2	72,4	73,2%	73,3%
25PZ ROC van Amsterdam	68,1	69,2	71,1%	69,9%
25RA Regio College	70,8	70,1	71,4%	71,6%
26CC Helicon Opleidingen	68,8	69,3	74,8%	73,1%
27DV ROC Aventus	71,6	75,2	74,4%	74,8%
27GZ ROC Mondriaan	68,8	68,1	75,0%	70,9%
27YU ROC van Twente	77,9	80,1	80,5%	79,2%
28DE ROC De Leijgraaf	65,8	74,0	77,4%	74,6%
30BC SintLucas	78,8	80,0	79,6%	79,1%
30RM ROC TOP	68,2	68,8	69,9%	71,3%
30RN MBO Utrecht	64,8	67,8	63,9%	63,2%
30RR MBO Amersfoort	69,6	71,2	74,7%	72,3%

Bijlage 2 – Overzicht van alle scores per instelling 2016

Instelling	Indicator							
	jaar- resultaat	diploma- resultaat	succes eerste- jaars	diploma na 4 jaar	nominale opleidings- duur	kwalifi- catie- winst	opstroom na diploma	door- stroom naar hbo
	%	%	%	%	%	%	%	%
00GT ROC Albeda College	67,6%	69,9%	80,3%	65,4%	89,4%	86,3%	39,3%	35,1%
01AA Landstede	74,2%	74,3%	85,3%	69,4%	90,7%	87,4%	32,4%	36,6%
01IC AOC Oost	76,9%	77,7%	86,6%	79,7%	91,8%	88,4%	27,0%	48,6%
01NJ AOC Terra	79,3%	80,2%	88,1%	74,7%	83,1%	88,3%	33,7%	39,7%
01OE Wellantcollege	76,1%	75,8%	83,1%	74,1%	85,7%	80,3%	18,3%	21,8%
02OV Leidse instrumentmakers School	70,0%	67,3%	93,3%	48,1%	100,0%	100,0%		45,9%
02PA Mediacollege Amsterdam	62,0%	60,3%	78,3%	52,4%	97,8%	95,4%	36,9%	29,0%
02PG Hout en Meubileringscollege	72,5%	71,5%	83,7%	69,9%	98,6%	89,3%	35,6%	23,0%
02PK Nimeto Utrecht	76,2%	75,4%	86,2%	68,0%	96,7%	93,5%	29,1%	28,3%
02PN Cibap	79,8%	79,4%	86,8%	65,0%	99,2%	96,9%	41,2%	35,7%
04CY ROC Rivor	83,5%	78,7%	85,8%	84,3%	95,0%	74,0%	30,7%	31,4%
04EU ROC Kop van Noord-Holland	73,2%	73,8%	84,9%	71,7%	91,2%	78,0%	31,6%	24,4%
04FO ROC Koning Willem I	77,6%	78,3%	88,4%	70,9%	93,4%	85,9%	30,6%	43,0%
04NZ Soma College	85,3%	85,3%	92,1%	83,2%	93,9%	82,5%	17,3%	5,6%
05EA Scheepvaart en Transport College	71,8%	69,5%	82,6%	66,0%	89,6%	72,8%	24,1%	22,0%
08PG ROC Friese Poort	78,7%	80,3%	88,8%	76,0%	90,7%	85,8%	37,1%	40,0%
09MR Hoornbeeck College	88,5%	90,5%	95,4%	87,7%	94,3%	82,3%	29,0%	22,5%
11UL Edudelta Onderwijsgroep	74,5%	73,9%	79,9%	67,1%	91,1%	80,1%	19,9%	18,5%
12VI Nordwin College	80,4%	78,9%	88,0%	79,2%	88,7%	77,4%	28,0%	39,7%
13US AOC De Groene Welle	79,1%	79,4%	86,9%	75,6%	89,0%	80,2%	21,1%	17,8%
14NZ Menso Alting College Mbo	72,9%	72,0%	86,6%	73,0%	92,4%	91,9%	44,6%	36,4%
14YD Lentiz	82,3%	81,3%	84,3%	81,9%	96,6%	85,9%	24,9%	36,0%
17WH SVO Opleidingen	80,9%	82,0%	85,1%	63,8%	79,0%	60,5%	22,1%	4,5%
20MQ ROC Da Vinci College	69,9%	70,0%	84,0%	65,6%	81,3%	80,4%	36,9%	36,0%
21CS Citaverde College	78,6%	78,1%	84,5%	76,1%	92,3%	85,8%	29,8%	24,4%
21CY Prinsentuin College	78,0%	78,0%	86,6%	64,0%	90,6%	87,0%	35,8%	25,8%
23JA Grafisch Lyceum Rotterdam	69,4%	69,7%	81,1%	66,9%	99,7%	97,9%	25,9%	40,2%
23KG Grafisch Lyceum Utrecht	73,9%	73,4%	84,7%	65,0%	98,2%	97,1%	43,2%	38,9%
24ZZ ROC Graafschap College	79,7%	81,5%	89,6%	74,4%	89,6%	84,5%	33,6%	41,5%
25EF AOC Clusius College	78,9%	78,8%	86,7%	75,1%	94,2%	92,4%	23,9%	22,6%
25GV AOC Groenhorst College	75,4%	75,1%	85,4%	76,6%	94,4%	81,7%	30,2%	33,8%
25LF Rijn IJssel	68,5%	68,7%	81,9%	63,4%	83,6%	85,8%	34,4%	36,0%
25LG ROC Friesland College	71,4%	74,0%	84,2%	68,6%	89,8%	89,9%	38,0%	40,8%
25LH ROC Midden Nederland	73,1%	74,3%	84,3%	67,9%	89,9%	85,8%	33,1%	35,5%
25LJ ROC Ter AA	73,2%	73,3%	82,2%	75,6%	95,3%	83,0%	24,9%	33,7%
25LN ID College	67,9%	67,5%	80,3%	66,9%	90,9%	86,2%	34,3%	36,8%
25LP ROC Zadkine	69,8%	70,9%	80,8%	64,1%	90,8%	85,2%	32,8%	35,1%

	Indicator							
Instelling	jaar- resultaat	diploma- resultaat	succes eerste- jaars	diploma na 4 jaar	nominale opleidings- duur	kwalifi- catie- winst	opstroom na diploma	door- stroom naar hbo
	%	%	%	%	%	%	%	%
25LR ROC Flevoland	66,7%	68,0%	81,1%	68,3%	92,0%	90,7%	42,3%	44,0%
25LT ROC Gilde Opleidingen	73,7%	76,1%	85,2%	73,9%	91,0%	87,9%	39,2%	41,4%
25LU ROC Alfa College	76,0%	76,1%	86,3%	69,7%	88,8%	85,6%	36,7%	40,9%
25LV SG De Rooi Pannen	77,1%	76,8%	83,0%	72,8%	96,9%	88,6%	36,5%	40,0%
25LW ROC Noorderpoortcollege	72,0%	74,4%	85,2%	71,5%	90,7%	87,2%	36,6%	38,0%
25LX ROC West Brabant	75,6%	76,9%	84,8%	70,4%	83,3%	81,4%	36,0%	38,2%
25LZ ROC Tilburg	73,6%	73,6%	82,9%	76,9%	95,3%	77,4%	34,1%	23,0%
25MA ROC Leiden	67,7%	68,5%	78,6%	56,7%	85,6%	83,7%	22,0%	37,7%
25MB Summa College	75,2%	75,5%	85,5%	66,8%	93,4%	85,8%	42,4%	37,1%
25PJ ROC Deltion College	73,9%	73,7%	86,5%	68,9%	89,7%	86,7%	30,6%	32,9%
25PL ROC Leeuwenborgh	76,5%	76,7%	85,7%	61,0%	88,5%	85,1%	32,9%	42,9%
25PM ROC Onderwijsgroep A12	73,4%	74,8%	84,2%	67,7%	91,3%	81,6%	29,0%	37,8%
25PN ROC Nijmegen	77,4%	78,9%	85,5%	74,0%	94,0%	85,1%	36,7%	42,4%
25PT ROC Horizon College	75,1%	75,8%	87,2%	72,7%	84,4%	85,5%	33,2%	40,7%
25PU ROC Arcus College	65,5%	68,1%	81,2%	59,0%	85,3%	81,9%	35,8%	28,2%
25PV Scalda	78,2%	79,7%	87,0%	74,8%	92,6%	83,7%	37,9%	36,1%
25PW ROC Drenthe College	74,2%	76,3%	85,0%	68,8%	89,9%	86,5%	32,0%	38,7%
25PX ROC Nova College	73,3%	75,4%	85,4%	66,7%	86,6%	86,9%	29,9%	34,1%
25PZ ROC van Amsterdam	69,9%	71,9%	82,6%	67,7%	92,0%	88,1%	42,3%	34,7%
25RA Regio College	71,6%	71,9%	79,6%	68,0%	89,2%	86,3%	35,0%	40,6%
26CC Helicon Opleidingen	73,1%	72,4%	83,4%	66,8%	88,4%	86,7%	26,0%	33,0%
27DV ROC Aventus	74,8%	75,0%	85,1%	68,6%	90,5%	87,7%	38,0%	33,8%
27GZ ROC Mondriaan	70,9%	73,1%	84,5%	67,2%	87,8%	85,4%	40,5%	39,0%
27YU ROC van Twente	79,2%	81,5%	91,4%	76,7%	85,5%	89,2%	49,5%	42,5%
28DE ROC De Leijgraaf	74,6%	75,8%	85,1%	58,9%	91,1%	82,6%	30,7%	35,8%
30BC SintLucas	79,1%	78,8%	91,0%	69,4%	99,8%	96,7%	40,0%	42,1%
30RM ROC TOP	71,3%	72,0%	79,0%	73,8%	93,6%	93,4%	33,5%	34,7%
30RN MBO Utrecht	63,2%	63,3%	76,7%	73,8%	97,6%	93,8%	30,6%	36,5%
30RR MBO Amersfoort	72,3%	72,3%	82,4%	75,2%	93,0%	84,3%	25,7%	25,2%

Bijlage 3 – Populatie t.b.v. indicatoren 2016

		jaar- resultaat	diploma- resultaat	succes- eerste- jaars	diploma na 4 jaar	nominale opleiding s-duur	kwalifi- catie- winst	opstroom na diploma	door- stroom naar hbo
	Totaal aantal	210.254	173.939	164.131	200.273	132.198	110.494	63.606	62.079
Niveau	niveau 1	13.487	9.924	10.927	18.328	13.167	213	7.587	
	niveau 2	53.664	39.333	40.349	58.610	41.304	23.913	30.642	
	niveau 3	58.614	44.219	36.728	45.924	29.808	27.747	25.377	
	niveau 4	84.489	80.463	76.127	77.411	47.919	58.621	0	
Leerweg	bbl	49.726	41.239	33.390	61.631	43.167	21.216	16.017	
	bol deeltijd	192	235	4	2.418	1.604	104	16	
	bol voltijd	143.605	121.530	129.103	131.963	84.102	80.969	40.239	
	examendeelnemer	16.731	10.935	1.634	4.261	3.325	8.205	7.334	
Opleidingssector	combinatie van sectoren	6.453	5.251	6.372	10.557	7.217	101	3.358	
	economie	74.368	61.405	55.966	65.549	42.973	42.335	21.848	
	groen	10.962	9.383	9.409	12.005	8.070	6.113	3.881	
	techniek	56.220	45.490	45.673	48.984	31.963	28.336	18.124	
	zorg en welzijn	62.251	52.410	46.711	63.178	41.975	33.609	16.395	
Geslacht	man	111.320	91.453	86.328	103.841	65.168	55.958	34.624	
	vrouw	98.933	82.485	77.802	96.432	67.030	54.536	28.982	
Leeftijdscategorie	jonger dan 23 jaar	168.142	136.280	142.752	153.489	99.379	92.969	56.645	
	23 jaar en ouder	42.112	37.659	21.379	46.784	32.819	17.525	6.961	
Etnische categorie	autochtoon	149.070	124.615	118.715	141.196	96.689	85.111	43.808	
	westers allochtoon	13.273	11.009	9.970	13.062	8.221	6.038	3.647	
	niet-westers allochtoon	47.661	38.093	35.218	43.275	26.209	19.330	16.125	
	onbekend	250	222	228	2.740	1.079	15	26	
Vo-vooropleidings- categorie	praktijkonderwijs	7.373	4.562	4.417	4.857	3.424	1.985	5.384	
	vmbo zonder diploma	19.994	14.499	11.898	16.079	9.767	6.685	11.335	
	havo/vwo zonder diploma	6.063	5.650	4.920	6.755	4.454	4.250	0	
	vmbo B met diploma	42.131	30.478	27.784	31.328	21.309	22.173	27.117	
	vmbo K met diploma	43.170	35.844	35.072	37.240	22.940	26.143	19.770	
	vmbo G met diploma	8.308	7.494	7.493	7.303	4.928	6.027	0	
	vmbo T met diploma	52.516	48.381	49.170	48.992	31.837	36.492	0	
	havo/vwo met diploma	9.103	8.507	7.522	8.978	6.635	6.739	0	
	vooropleiding vo onbekend	21.596	18.524	15.855	38.741	26.904	0	0	
Lwoo	lwoo	45.200	33.638	32.865	34.500	23.014	23.370	26.137	
	geen lwoo	143.458	121.777	115.411	127.032	82.280	87.124	37.469	
	vooropleiding vo onbekend	21.596	18.524	15.855	38.741	26.904	0	0	
Apc-gebied	apc-gebied	53.048	43.302	37.572	47.625	29.359	23.805	16.678	
	geen apc-gebied	157.206	130.637	126.559	152.648	102.839	86.689	46.928	

Bijlage 4 – Mbo-studentenpopulatie per 1-10-2016 naar leeftijdscategorie

		jonger dan 23 jaar	23 jaar en ouder	totaal
	Totaal aantal	419.317	73.438	492.755
<i>Niveau</i>	niveau 1	10.613	2.501	13.114
	niveau 2	75.565	11.588	87.153
	niveau 3	103.649	27.671	131.320
	niveau 4	229.490	31.678	261.168
<i>Leerweg</i>	bbl	57.185	44.967	102.152
	bol-deeltijd	5	27	32
	bol-voltijd	356.259	25.697	381.956
	examen deelnemer	5.868	2.747	8.615
<i>Opleidingssector</i>	combinatie van sectoren	19.319	3.321	22.640
	economie	140.363	15.938	156.301
	groen	22.765	2.815	25.580
	techniek	114.051	20.569	134.620
	zorg en welzijn	122.819	30.795	153.614
<i>Geslacht</i>	man	221.150	36.840	257.990
	vrouw	198.167	36.598	234.765
<i>Etnische categorie</i>	autochtoon	312.575	49.440	362.015
	westers allochtoon	23.267	5.406	28.673
	niet-westers allochtoon	83.256	18.414	101.670
	onbekend	219	178	397
<i>V0-vooropleidingscategorie</i>	praktijkonderwijs	9.684	1.410	11.094
	vmbo zonder diploma	26.821	5.267	32.088
	havo/vwo zonder diploma	13.828	1.102	14.930
	vmbo B met diploma	74.853	10.878	85.731
	vmbo K met diploma	102.673	10.432	113.105
	vmbo G met diploma	23.264	1.232	24.496
	vmbo T met diploma	147.858	9.255	157.113
	havo/vwo met diploma	13.243	6.004	19.247
	vooropleiding vo onbekend	7.093	27.858	34.951
<i>Lwoo</i>	lwoo	91.068	9.955	101.023
	geen lwoo	321.156	35.625	356.781
	vooropleiding vo onbekend	7.093	27.858	34.951
<i>Apc-gebied</i>	apc-gebied	89.317	22.020	111.337
	geen apc-gebied	330.000	51.418	381.418

Bijlage 5 – Definiëring van studiesucces: jaarresultaat en diplomaresultaat

Succesindicatoren

Een onderdeel van de Benchmark MBO is de meting van – aantoonbaar – studiesucces. Eén aspect van studiesucces is af te lezen aan diploma's die deelnemers aan mbo-opleidingen hebben behaald. Voor het bepalen van 'studiesucces' aan de hand van behaalde diploma's worden twee indicatoren gebruikt.

- *Jaarresultaat*
- *Diplomaresultaat*

Perspectieven

De succesindicatoren van de benchmark kijken naar studiesucces elk vanuit een verschillend gezichtspunt.

- Jaarresultaat (instellingssucces) vanuit het perspectief van instellingen
- Diplomaresultaat (deelnemerssucces) vanuit het perspectief van de deelnemer

Bij de indicator *jaarresultaat* (instellingssucces) is het perspectief dat van de *instellingen* waar deelnemers zijn ingeschreven, maatgevend voor de bepaling van studiesucces: het gaat om *alle gediplomeerden* in een jaarperiode, zowel gediplomeerden die de instelling hebben verlaten als gediplomeerden die nog steeds bij de instelling staan ingeschreven. De prestaties van instellingen staan centraal.

Bij de indicator *diplomaresultaat* (deelnemerssucces) is het perspectief van de deelnemer zelf maatgevend voor de bepaling van studiesucces: het gaat om deelnemers i.c. schoolverlaters die de mbo-instelling of het mbo verlaten hebben met een diploma, ongeacht wanneer dat diploma is behaald. De prestaties van deelnemers staan centraal.

Het aandeel voortijdig schoolverlaters is niet identiek aan het supplement van diplomaresultaat:

- bij de bepaling van het aantal voortijdig schoolverlaters worden deelnemers van 23 jaar en ouder buiten beschouwing gelaten, in de benchmark telt deze groep wél mee;
- in de definitie van voortijdig schoolverlaters gaat het om deelnemers die het mbo hebben verlaten zonder startkwalificatie. Hieronder vallen dus ook alle mbo-verlaters die (uitsluitend) een diploma van niveau 1 hebben behaald. In de benchmark worden diploma's van niveau 1 wél meegeteld bij de succesbepaling.

In het navolgende wordt nader ingegaan op de definities van de succesindicatoren. De tekst is overgenomen uit de *MBO Informatie Encyclopedie*, www.informatie-encyclopedie.nl. Het betreft de definities en de berekeningen voor het jaar- en diplomaresultaat op *instellingsniveau*. Het jaar- en diplomaresultaat voor het *sectorniveau* (mbo als geheel) wordt berekend door het gewogen gemiddelde te nemen van de cijfers op instellingsniveau.

Jaarresultaat (versie 1.1 MBO Informatie Encyclopedie)

Het aantal gediplomeerden in het jaar als percentage van hetzelfde aantal gediplomeerden plus de ongediplomeerde instellingverlaters in hetzelfde jaar.

Een gediplomeerde in deze context is een deelnemer/examendeelnemer die in het betreffende jaar zijn diploma heeft behaald. Eerder behaalde diploma's zijn hierbij niet relevant.

- Ieder individu wordt maximaal 1 maal meegeteld, ongeacht het aantal behaalde diploma's of het niveau van de behaalde diploma's.
- Bij deze indicator gaat het alleen om de toegevoegde waarde over één jaar, i.t.t. het diplomaresultaat waarin naar het aantal behaalde diploma's over een langere periode wordt gekeken.
- Belangrijk verschil t.o.v. het diplomaresultaat is dat het jaarresultaat ook de toegevoegde waarde van de instelling in geval van doorstroom in beeld brengt. Personen die een diploma behalen en de instelling niet verlaten dragen positief bij aan het rendement.

Operationele zaken

- De indicator is gebaseerd op de door OCW vastgestelde beleidsfoto met als peildatum 1-10 (productiedatum nov-jan). De foto geeft weer de op de productiedatum aanwezige gegevens in BRON van de administratie van de instelling. Bij DUO wordt de kwaliteit van de gegevens in deze 'foto' beoordeeld. Indien deze onvoldoende blijkt kan door DUO een nieuwe foto gemaakt worden met een nieuwere productiedatum
- Momenteel wordt deze indicator door DUO berekend en gepubliceerd op instelling niveau, maar niet op het niveau van organisatorische eenheid.

Berekeningswijze

Het jaarresultaat wordt als volgt afgeleid (gebruikte parameters: J=Jaar; I=Instelling; D=Ingeschrevene; T=datum)

$$\text{jaarresultaat}(J,I) = (A(J,I)) / (B(J,I))$$

Waarbij

$A(J,I)$ = Aantal *Opbrengstjaar_Gediplomeerden*(J,I)

$B(J,I)$ = Aantal *Opbrengstjaar_Gediplomeerden* (J,I) + Aantal
VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters_Zonder_Diploma(J,I)

Opbrengstjaar_Gediplomeerde(J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor het volgende geldt:

- Ingeschrevene heeft een Diploma behaald voor een Opleiding bij Instelling(I) met een Diploma. Datum die in het Opbrengstjaar J ligt.

VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater_Zonder_Diploma (J,I) = Een *Instellingverlater*(J,I) waarvoor geldt dat:

- deze een Inschrijving heeft bij Instelling(I) met een Datum_Inschrijving die op of voor de eerste dag van het Opbrengstjaar J ligt EN
- Ingeschrevene behoort niet tot de groep van *Opbrengstjaar_Gediplomeerden*(J,I).

Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt:

- Ingeschrevene heeft een Inschrijving bij Instelling(I) met een Werkelijke_Datum_Uitschrijving die in het Opbrengstjaar J ligt.

Diplomaresultaat (versie 1.0 MBO Informatie Encyclopedie)

Het aantal gediplomeerde instellingverlaters in een jaar als percentage van alle instellingverlaters in hetzelfde jaar. In welk jaar de gediplomeerde instellingverlater het diploma heeft behaald is niet belangrijk.

- Ieder individu wordt maximaal 1 maal meegeteld, ongeacht het aantal behaalde diploma's of het niveau van de behaalde diploma's.
- Bij deze indicator gaat het om de toegevoegde waarde over een langere periode, i.t.t. het jaarresultaat waarin alleen naar aantal behaalde diploma's in het jaar wordt gekeken.
- Gediplomeerden die na 1 oktober pas zijn ingeschreven bij de instelling, worden niet meegeteld. Voor deze 'laat-inschrijvers' wordt de door de instelling geleverde inspanning daardoor niet gehonoreerd in deze indicator!

Operationele zaken

- De indicator is gebaseerd op de door OCW vastgestelde beleidsfoto met als peildatum 1-10 (productiedatum nov-jan). De foto geeft weer de op de productiedatum aanwezige gegevens in BRON van de administratie van de instelling. Bij DUO wordt de kwaliteit van de gegevens in deze 'foto' beoordeeld. Indien deze onvoldoende blijkt kan door DUO een nieuwe foto gemaakt worden met een nieuwere productiedatum
- Momenteel wordt deze indicator door DUO berekend en gepubliceerd op instelling niveau, maar niet op het niveau van organisatorische eenheid.

Berekeningswijze

Het diplomaresultaat wordt als volgt afgeleid (gebruikte parameters: J=Jaar; I=Instelling; D=Ingeschrevene; T=datum)

$$\text{Diplomaresultaat}(J,I) = (A(J,I) / (B(J,I)))$$

Waarbij

A(J,I) = Aantal *Gediplomeerde_VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters(J,I)*

B(J,I) = Aantal *VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters (J,I)*

Gediplomeerde_VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt dat

- de Ingeschrevene behoort tot de groep *VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters(J,I)* EN
- Ingeschrevene heeft ooit een Diploma voor een Opleiding bij Instelling(I) behaald

VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater(J,I) = Een *Instellingverlater(J,I)* waarvoor geldt dat

- deze een Inschrijving heeft bij Instelling(I) met een Datum_Inschrijving die op of voor de eerste dag van het Opbrengstjaar J ligt.

Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt:

- Ingeschrevene heeft een Inschrijving bij Instelling(I) met een Werkelijke_Datum_Uitschrijving die in het Opbrengstjaar J ligt.